

Zavod za ribištvo Slovenije

**MONITORING IZBRANIH CILJNIH VRST RIB IN PIŠKURJEV V
LETU 2024**

Platnica

(Rutilus virgo)

Sp. Gameljne, januar 2025

MONITORING POPULACIJ IZBRANIH CILJNIH VRST RIB

Platnica

(*Rutilus virgo*)

Poročilo

Naročnik: Ministrstvo za naravne vire in prostor
Republike Slovenije
Dunajska 48
SI-1000 Ljubljana

Izvajalec: Zavod za ribištvo Slovenije
Sp. Gameljne 61 a
SI-1211 Ljubljana-Šmartno

Poročilo pripravila: Barbara Semrajc, univ.dipl.biol.

Kartografija: Rok Hamzič, univ.dipl. inž.gradb.

Številka dokumenta: 101-3/2024 -29

Datum: 31.01.2025

Direktor:
Matevž Podjed, univ.dipl.soc.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	9
2	UGOTAVLJANJE STANJA OHRANJENOSTI VRSTE.....	10
3	METODE DELA.....	11
4	RIBIŠKO UPRAVLJANJE	13
4.1	Ribolov	13
4.2	Poribljavanja.....	15
5	REZULTATI.....	16
5.1	Slovenija.....	16
5.1.1	<i>Razširjenost.....</i>	16
5.1.2	Natura 2000 območje Dravinja s pritoki (SI3000306)	17
5.1.3	Natura 2000 območje Kolpa (SI3000175).....	20
5.1.4	Natura 2000 območje Krka s pritoki (SI3000215)	24
5.1.5	Natura 2000 območje Lahinja (SI3000075)	29
5.1.6	Natura 2000 območje Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben (SI3000291).....	33
5.1.7	Natura 2000 območje Ljubljansko barje (SI3000271)	37
5.1.8	Natura 2000 območje Mirna	40
5.1.9	Natura 2000 območje Sava Medvode – Kresnice (SI3000262)	42
5.1.10	Natura 2000 območje Savinja Celje – Zidani most (SI3000376).....	46
5.1.11	Natura 2000 območje Sotla s pritoki (SI3000303)	50
5.1.12	Natura 2000 območje Spodnja Sava (SI3000304).....	51
5.2	Grožnje in pritiski.....	55
6	ZAKLJUČKI.....	56
7	LITERATURA.....	57

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Elektroribolov z brodenjem.</i>	11
<i>Slika 2: Elektroribolov s čolna.</i>	11
<i>Slika 3: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni na ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih posameznih Natura 2000 območij, kjer je vrsta kvalifikacijska, med leti 2019 in 2024.</i>	14
<i>Slika 4: Razširjenost platnice v Sloveniji (BIOS, ZZRS, 2024). Roza pike označujejo najdbe vrste v tem obdobju monitoringa (2019-2024), modri kvadrati najdbe v predhodnem obdobju monitoringa (2013 – 2018) in oranžni trikotniki najdbe pred letom 2013.</i>	16
<i>Slika 5: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Dravinja s pritoki (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	17
<i>Slika 6: Platnica v uplenu ciprinidnih vrst rib v ribolovnih revirjih Natura 2000 območja Dravinja s pritoki ni bila zabeležena po letu 2008.</i>	18
<i>Slika 7: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Kolpa (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	20
<i>Slika 8: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) na vzorčnih mestih znotraj Natura 2000 območja Kolpa v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=15) in 2013 – 2018 (N=26).</i>	21
<i>Slika 9: Srednja vrednost (mediana) številčnosti platnice na vzorčnih mestih znotraj Natura 2000 območja Kolpa, v dveh obdobjih monitoringa.</i>	22
<i>Slika 10: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Natura 2000 območja Kolpa v dveh obdobjih monitoringa.</i>	22
<i>Slika 11: Delež izmerjenih osebkov platnice znotraj Natura 2000 območja Kolpa, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkke, starejše od enega leta.</i>	23
<i>Slika 12: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Krka s pritoki (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	24
<i>Slika 13: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Krka s pritoki, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=36) in 2013 – 2018 (N=52).</i>	25

<i>Slika 14: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Krka s pritoki, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=36) in 2013 – 2018 (N=52).</i>	26
<i>Slika 15: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Krke, znotraj Natura 2000 območja Krka s pritoki, med leti 2019 in 2024.</i>	26
<i>Slika 16: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Krke, v Natura 2000 območju Krka s pritoki, v dveh obdobjih monitoringa.</i>	27
<i>Slika 17: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Krka s pritoki, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkke, starejše od enega leta.</i>	28
<i>Slika 18: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Lahinja (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	29
<i>Slika 19: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Lahinja, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=3) in 2013 – 2018 (N=11).</i>	30
<i>Slika 20: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Lahinja, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=3) in 2013 – 2018 (N=11).</i>	30
<i>Slika 21: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnem revirju Lahinja, v Natura 2000 območju Lahinja, v dveh obdobjih monitoringa.</i>	31
<i>Slika 22: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Lahinja, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkke, starejše od enega leta.</i>	31
<i>Slika 23: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	33
<i>Slika 24: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=10) in 2013 – 2018 (N=9).</i>	34
<i>Slika 25: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=10) in 2013 – 2018 (N=9).</i>	34

- Slika 26: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Gradaščice, Malega grabna in Ljubljanice, znotraj Natura 2000 območja Ljubljanica – Gradaščica – Mali graben, med leti 2019 in 2024. 35*
- Slika 27: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Gradaščice, Malega grabna in Ljubljanice, v Natura 2000 območju Ljubljanica – Gradaščica – Mali graben, v dveh obdobjih monitoringa. 35*
- Slika 28: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Ljubljanica – Gradaščica – Mali graben, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkke, starejše od enega leta. 36*
- Slika 29: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Ljubljansko barje (zeleno). Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013. Sivi trikotniki označujejo vzorčna mesta, povzorčena znotraj območja med leti 2019 – 2024. 38*
- Slika 30: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Ljubljanice, znotraj Natura 2000 območja Ljubljansko barje, med leti 2019 in 2024. 39*
- Slika 31: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Ljubljanice, v Natura 2000 območju Ljubljansko barje, v dveh obdobjih monitoringa. 39*
- Slika 32: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Mirna (zeleno). Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013. Sivi trikotniki označujejo vzorčna mesta, povzorčena znotraj območja med leti 2019 – 2024. 40*
- Slika 33: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Mirne, znotraj Natura 2000 območja Mirna, med leti 2019 in 2024. 41*
- Slika 34: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Mirne, v Natura 2000 območju Mirna, v dveh obdobjih monitoringa. 41*
- Slika 35: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Sava – Medvode - Kresnice (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013. 42*
- Slika 36: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=14) in 2013 – 2018 (N=19). 43*
- Slika 37: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Sava Medvode - Kresnice, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=14) in 2013 – 2018 (N=19). 43*

<i>Slika 38: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Save, znotraj Natura 2000 območja Sava Medvode - Kresnice, med leti 2019 in 2024.</i>	44
<i>Slika 39: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Save, v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, v dveh obdobjih monitoringa.</i>	44
<i>Slika 40: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebke, starejše od enega leta.</i>	45
<i>Slika 41: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	46
<i>Slika 42: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=12) in 2013 – 2018 (N=24).</i>	47
<i>Slika 43: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Savinja Celje – Zidani most, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=12) in 2013 – 2018 (N=24).</i>	47
<i>Slika 44: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Savinje, znotraj Natura 2000 območja Savinja Celje – Zidani most, med leti 2019 in 2024.</i>	48
<i>Slika 45: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Savinje, v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, v dveh obdobjih monitoringa.</i>	48
<i>Slika 46: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebke, starejše od enega leta.</i>	49
<i>Slika 47: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	50
<i>Slika 48: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Spodnja Sava (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.</i>	51
<i>Slika 49: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Spodnja Sava, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=22) in 2013 – 2018 (N=7).</i>	52

Slika 50: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Spodnja Sava, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=22) in 2013 – 2018 (N=7). 52

Slika 51: Uplen platnice v ribolovnem revirju Sava 21, znotraj Natura 2000 območja spodnja Sava. 53

Slika 52: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Spodnja Sava, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebke, starejše od enega leta. 53

1 UVOD

V skladu z Direktivo Sveta Evrope 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih) vsaka članica opredeli posebna ohranitvena območja (Special Areas of Conservation – SAC) ali območja Natura 2000. To so območja, kjer se ohranja ali ponovno vzpostavi ugodno stanje naravnih habitatov in populacij prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu skupnosti. Vrste v interesu skupnosti so navedene v prilogah II, IV in/ali V Direktive o habitatih. Na območju Slovenije smo v preteklosti zabeležili pojavljanje oziroma prisotnost 20. vrst rib navedenih samo v prilogi II, ene vrste samo v prilogi IV, dveh vrst samo v prilogi V in devetih vrst v prilogah II in V.

Izvajanje Direktive o habitatih vključuje tudi redno spremljanje stanja ali monitoring izbranih vrst rib in piškurjev (in poročanje Evropski uniji). Kratkoročni cilj monitoringa je zagotoviti podatke o prisotnosti in dinamiki populacij ciljnih vrst rib in piškurjev na najpomembnejših območjih za ohranjanje vrst in njihovih habitatov v Sloveniji. Dolgoročni cilj monitoringa je redno pridobivanje primerljivih podatkov o stanju populacij zlasti vrst iz Prilog II in IV.

Poročilo projektne naloge »Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst rib« smo pripravili na osnovi pogodbe št. 2560-24-310011, ki je bila sklenjena med Ministrstvom za naravne vire in prostor Republike Slovenije in Zavodom za ribištvo Slovenije.

2 UGOTAVLJANJE STANJA OHRANJENOSTI VRSTE

Kot opredeljuje alineja (i) 1. člena Direktive o habitatih, se stanje ohranjenosti vrste šteje kot ugodno, če:

- podatki o populacijski dinamiki te vrste kažejo, da se sama dolgoročno ohranja kot preživetja sposobna sestavina svojih naravnih habitatov,
- se naravno območje razširjenosti vrste niti ne zmanjšuje niti se v predvidljivi prihodnosti verjetno ne bo zmanjšalo in
- obstaja in bo verjetno še naprej obstajal dovolj velik habitat za dolgoročno ohranitev njenih populacij.

V nasprotnem primeru je stanje ohranjenosti vrste neugodno.

Monitoring izbranih ciljnih vrst rib in piškurjev izvajamo vsakih 6 let, kolikor traja cikel enega poročevalskega obdobja. Za stanje ohranjenosti populacij ciljnih vrst znotraj Natura 2000 območij, za posamezno poročevalsko obdobje, v okviru razpoložljivih finančnih sredstev, ocenjujemo naslednje parametre:

- Razširjenost vrste znotraj Natura 2000 območij;
- Relativno številčnost vrste znotraj Natura 2000 območij;
- Strukturiranost populacije znotraj Natura 2000 območij (prisotnost juvenilnih in odraslih osebkov).

3 METODE DELA

Terensko delo

Vzorčenje platnice smo izvajali z različnimi metodami elektroribolova pelagičnih vrst (Podgornik s sod., 2008). V prebrodljivih vodotokih smo izvajali elektroribolov z brodenjem (Slika 1), v globokih vodotokih elektroribolov s čolna (Slika 2).

Slika 1: Elektroribolov z brodenjem.

Slika 2: Elektroribolov s čolna.

Ujetim osebkom platnice smo določili vrsto in jih prešteli. Vrste, ki niso bile kvalifikacijske, smo takoj po preštetju izpustili. Ujete osebkje platnice smo omamili z etilen glikol monofenil etrom (narkotik), jim izmerili celotno dolžino telesa (TL) na milimeter natančno in jih tehtali na gram natančno. Po meritvah smo ribe premestili v posode s svežo vodo in jih, ko je narkotik popustil, spustili v mirno območje vodotoka blizu mesta ulova.

Analiza in prikaz podatkov

V analizo smo vključili vse razpoložljive podatke vzorčenj Zavoda za ribištvo Slovenije, znotraj posamezne biogeografske regije ter Natura 2000 območij. Uplen vrste smo analizirali na podlagi podatkov iz Ribiškega katastra (Ribkat, ZZRS, 2024).

4 RIBIŠKO UPRAVLJANJE

Platnica je lovna vrsta, zato se podatki o uplenu vrste po posameznih ribolovnih revirjih zbirajo v ribiškem katastru – Ribkat (ZZRS, 2018), ki ga na podlagi *Zakona o sladkovodnem ribištvu* (Uradni list RS, št. 61/06) vodi Zavod za ribištvo Slovenije. Ribiško upravljanje s platnico smo za časovni okvir monitoringa med leti 2013 in 2018 analizirali na podlagi podatkov, zbranih v navedenem katastru, znotraj Natura 2000 območij. V analizo smo vključili podatke med leti 2019 in 2023, saj podatki za leto 2024 v času priprave analiz še niso bili na voljo.

Na nivoju države ribolovni režim za posamezne vrste lovnih rib določa *Pravilnik o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah* (Uradni list RS, št. 99/07 in 75/10). Ribolov platnice se uravnava z ribolovnim režimom. Le ta obsega varstveno dobo, lovno mero, ribolovno kvoto ter ribolovni način, ribolovno tehniko in vrsto vabe.

4.1 Ribolov

Ribolov ciprinidnih vrst rib, kamor spada platnica, se v Sloveniji izvaja na dva načina, in sicer na način, da se ujeto ribo upleni (usmrti) ali pa se jo po ulovu izpusti nazaj v vodotok (način »ujemi-izpusti«). Pri ciprinidnih vrstah rib sicer prevladuje način ribolova z uplenom ribe, način »ujemi-izpust« pa se izvaja redkeje.

Na nivoju države ribolovni režim za posamezne vrste lovnih rib določa *Pravilnik o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah* (Uradni list RS, št. 99/07 in 75/10). Ribolov platnice se uravnava z ribolovnim režimom. Le ta obsega varstveno dobo, lovno mero, ribolovno kvoto ter ribolovni način, ribolovno tehniko in vrsto vabe.

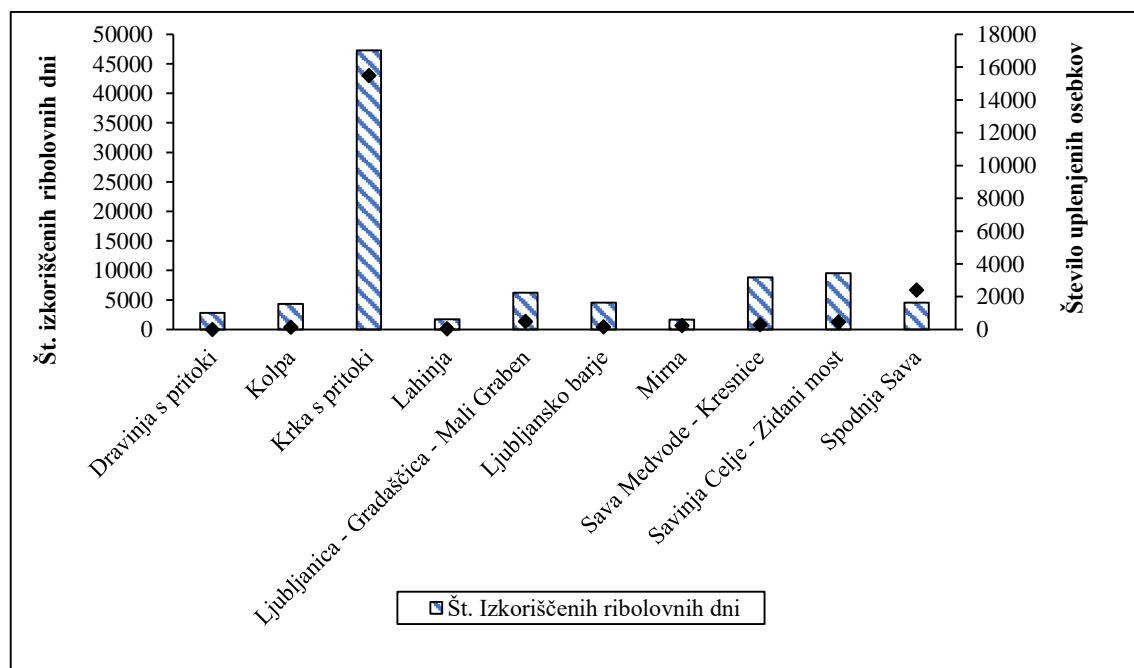
Zakonsko določena lovna mera za platnico, določena s *Pravilnikom o ribolovnem režimu* (Uradni list RS, št. 99/07 in 75/10) znaša 35 cm. Za posamezen ribiški okoliš ali ribolovni revir se z ribiško gojitvenim načrtom ali letnim programom izvajalca ribiškega upravljanja lahko določi strožji ribolovni režim, kot je določen s *pravilnikom*. V časovnem okvirju monitoringa je v vseh ribolovnih revirjih Natura 2000 območij, kjer je platnica kvalifikacijska vrsta, veljala zakonsko določena lovna mera 35 cm.

Platnica spada med krapovce (Cyprinidae), za katere *Pravilnik o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah* (Uradni list RS, št. 99/07 in 75/10) dovoljuje uplen do 5 kg oz. največ 5 rib s predpisano lovno mero na ribolovni dan (ribolovni dan traja od zore do mraka) ali

ene ribe z maso nad 5 kg oziroma dveh rib s skupno maso nad 5 kg. Znotraj Natura 2000 območij je bil dovoljen dnevni uplen različen med območji in med revirji znotraj območij. Večinoma je bil z letnimi programi izvajalcev ribiškega upravljanja določen manjši dovoljen dnevni uplen od zakonsko določenega; ponekod se je ribolov na platnico izvajal brez dovoljenega uplena, le na način »ujemi – spusti« (Natura 2000 območje Lahinja, Slika 3).

Slika 3 prikazuje skupno število uplenjenih platnic v ribolovnih revirjih znotraj posameznega Natura 2000 območja ter število izkoriščenih ribolovnih dni kot ribolovni napor med leti 2019 in 2024. V analizi uplena so prikazani le podatki o uplenu platnice, ne pa tudi podatki o ulovljenih in izpuščenih osebkih (način ribolova »ujemi – spusti«). V Ribiški kataster se po obstoječih pravilih poroča le o številu uplenjenih rib na ribolovni dan znotraj posameznega revirja. Poročanje ulova na način »ujemi – spusti« v Ribiški kataster zaenkrat ni obvezno, zato se ga v praksi večinoma ne beleži.

Slika 3: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni na ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih posameznih Natura 2000 območij, kjer je vrsta kvalifikacijska, med leti 2019 in 2024.

4.2 Poribljavanja

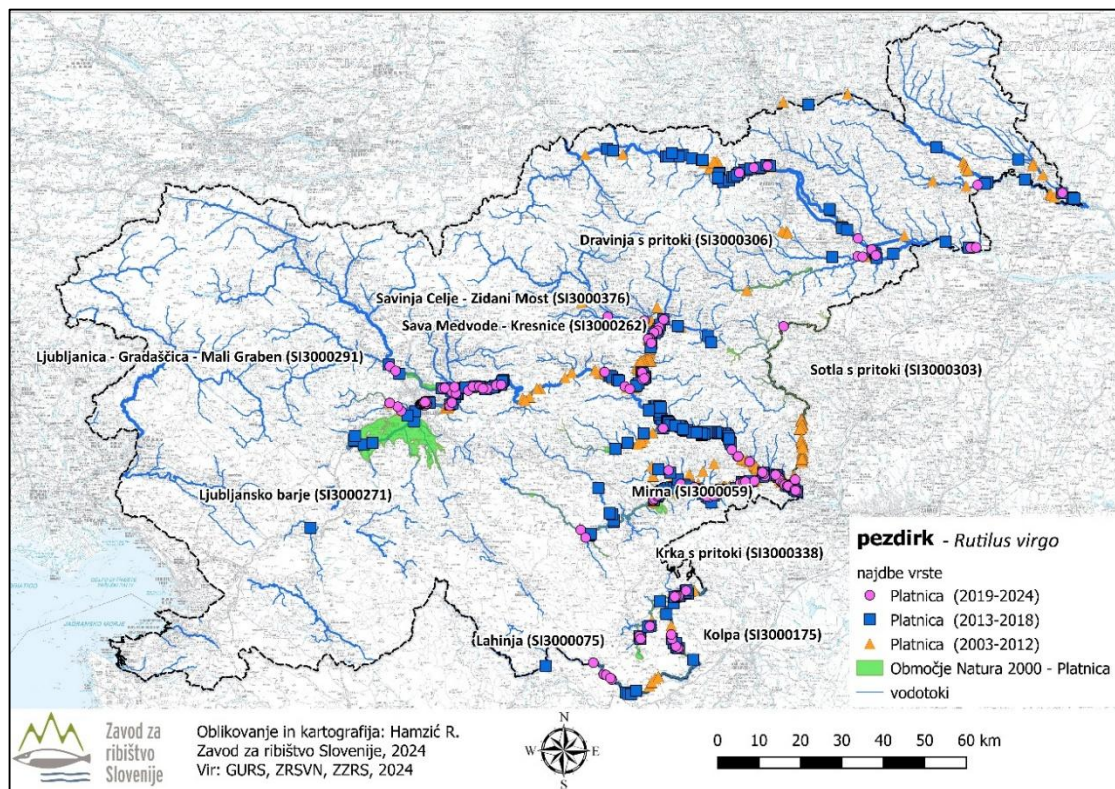
V časovnem okvirju monitoringa med leti 2019 in 2024 so se, znotraj Natura 2000 območij, kjer je platnica kvalifikacijska vrsta, vlaganja vrste izvajala le kot prenosi vrste pri intervencijskih izlovih. Te izlove izvajalci ribiškega upravljanja izvajajo v primerih, ko je treba zaradi ekstremnih razmer (presuševanje, gradbena dela v vodotokih...) ribe iz revirjev ali njihovih delov reševati in prestaviti v drug revir ali del revirja. Rednih vzdrževalnih vlaganj platnice, v obliki poribljavanj npr. iz ribogojnic ali gojitvenih vodnih teles v časovnem okvirju monitoringa ni bilo (Ribkat, ZZRS, 2024).

5 REZULTATI

5.1 Slovenija

5.1.1 Razširjenost

Razširjenost platnice v Sloveniji zajema donavsko porečje, kjer naseljuje srednji in spodnji tok reke Save ter njene večje pritoke Ljublanico, Savinjo, Mirno, Krko in Sotlo, reko Dravo in njen večji pritok Dravinjo, reko Muro in njen večji pritok Ščavnico ter reko Kolpo in njen večji pritok Lahinjo. Platnica zahaja tudi v izlivne dele nekaterih manjših pritokov zgoraj omenjenih rek. V primerjavi s predhodnim obdobjem monitoringa vrste med leti 2019 in 2024 prisotnosti vrste nismo potrdili v Muri, Voglajni, Mirni in zgornjem toku Ljublanice (Slika 4). Vrsto smo potrdili znotraj vseh Natura 2000 območij, kjer je vrsta kvalifikacijska, z izjemo območij Dravinja s pritoki, Ljubljansko barje in Mirna, kjer najdišč vrste v tem krogu monitoringa nismo potrdili.

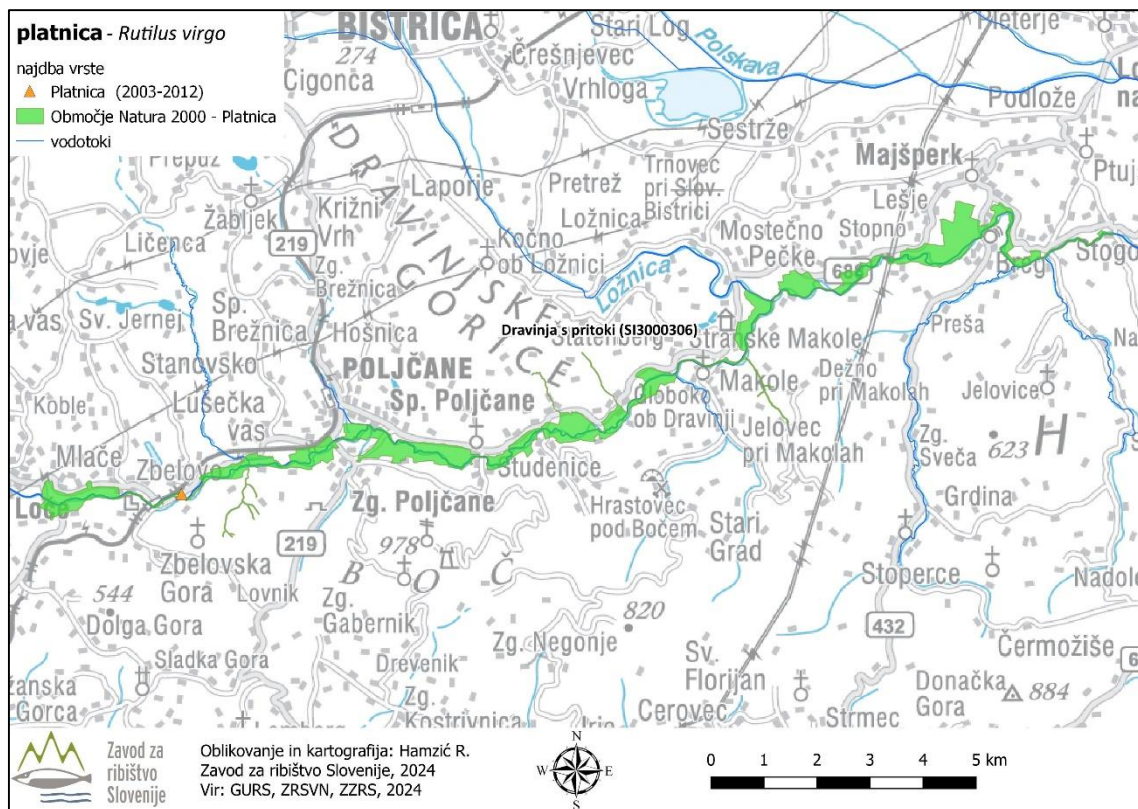
Slika 4: Razširjenost platnice v Sloveniji (BIOS, ZZRS, 2024). Roza pike označujejo najdbe vrste v tem obdobju monitoringa (2019-2024), modri kvadrati najdbe v predhodnem obdobju monitoringa (2013 – 2018) in oranžni trikotniki najdbe pred letom 2013.

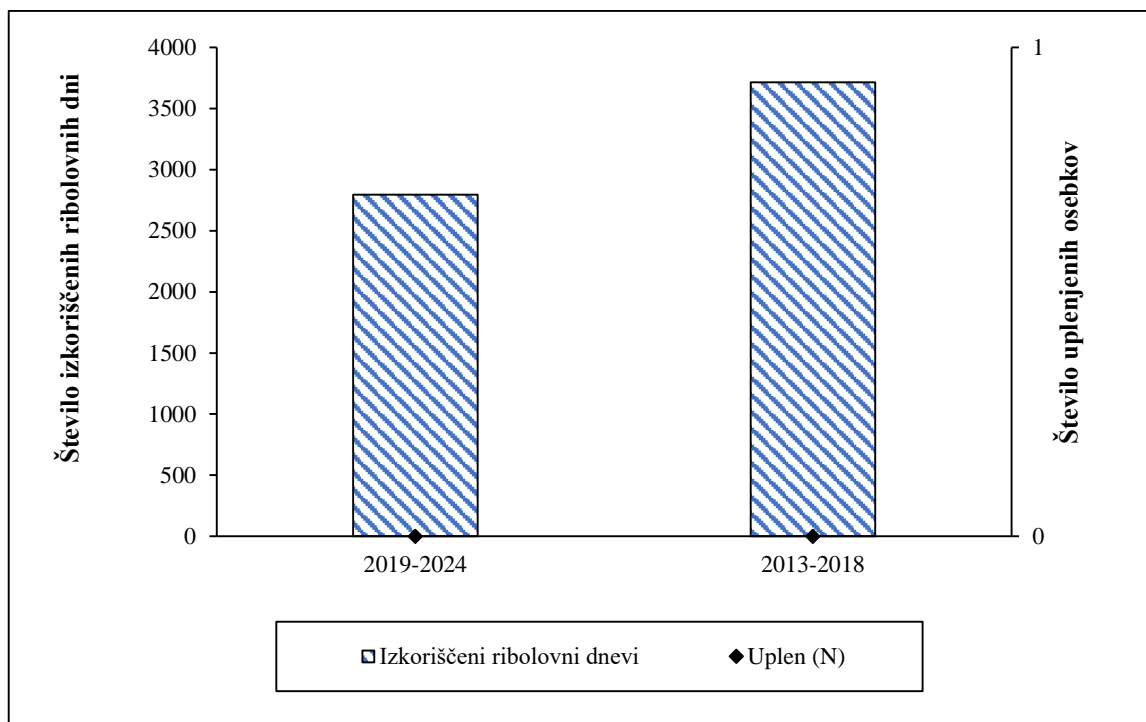
5.1.2 Natura 2000 območje Dravinja s pritoki (SI3000306)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Dravinja s pritoki recentnih podatkov o pojavljanju vrste v tem območju ni. Zadnja zabeležena najdba vrste sega v leto 2009, kasneje znotraj območja ni bila več zabeležena. Vrsta po letu 2008 ni bila več zabeležena v uplenu ribičev (Semrajc s sod., 2018).

Slika 5: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Dravinja s pritoki (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

Slika 6: Platnica v uplenu ciprinidnih vrst rib v ribolovnih revirjih Natura 2000 območja Dravinja s pritoki ni bila zabeležena po letu 2008.

V obdobju monitoringa 2019 – 2024 se je pričelo izvajanje projekta LIFE integrirani projekt za okrepljeno upravljanje z Naturo 2000 (LIFE-IP NATURA.SI) (LIFE17 IPE/SI/000011), v okviru katerega je bilo stanje platnice znotraj navedenega Natura 2000 območja natančneje preučeno. Rezultati raziskave so pokazali, da je platnica v Dravinji prisotna le še v izlivnem delu (izven Natura 2000 območja), kjer je izjemno redka, medtem ko je vrsta v Natura 2000 območju verjetno izginila (Jenič s sod., 2020). Stanje platnice v Dravinji je zelo slabo, predvsem zaradi treh glavnih razlogov:

1. Na Dravinji je zgrajenih 10 za ribe neprehodnih pregrad, ki reko delijo na manjše, povsem izolirane odseke. Prav tako je zaradi pregrad prekinjena povezava s populacijo platnice v Dravi.
2. Platnica je vrsta tekočih voda. Regulacije brežin, posegi v dno in brežine strug vodotokov, gradnja jezov ter raba vode (odvzemi) so hidromorfologijo in s tem življenjsko okolje v Dravinji spremenili do te mere, da je prisotna ribja združba še najbolj podobna združbam v akumulacijah. Tako okolje za platnice ni primerno.
3. Slaba kvaliteta vode, ki je posledica predvsem izpustov industrije v zgornjem toku Dravinje, že vrsto let povzroča pogine rib. Vpliv onesnaževal se kaže tudi v veliki odsotnosti makrofitov in bentoških nevretenčarjev, ki so glavna hrana za ribe.

Vsi trije razlogi se prepletajo in skupaj še stopnjujejo negativen vpliv na populacijo platnic v Dravinji. Negativni vplivi na vodno okolje so kumulativni in sinergijski. Ob poginih zaradi neprehodnih pregrad ni možna naravna pot naselitve rib iz dolvodnih odsekov Dravinje ali iz Drave. Zaradi zmanjšane primernosti habitata in pomanjkanja hrane tudi preživele ribe le težka obnovijo svoje populacije (do novega izpusta industrijskih onesnaževal) (Jenič s sod., 2020).

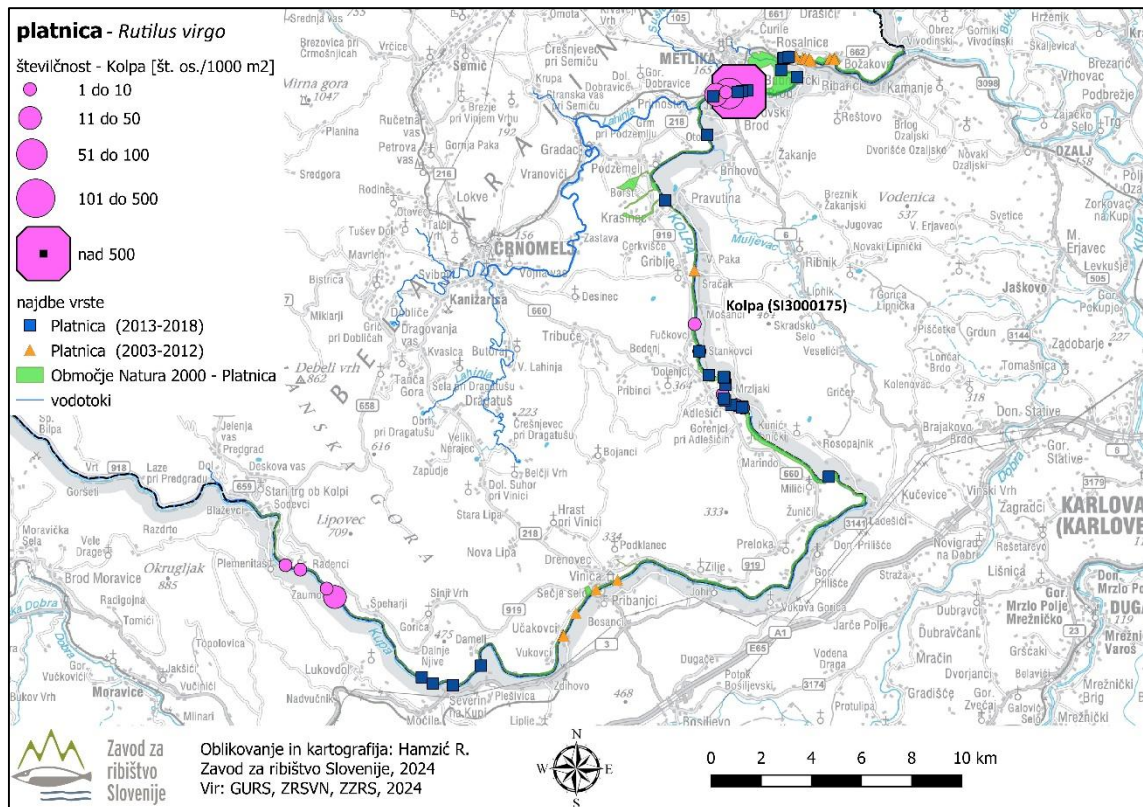
V ciljni raziskavi je bilo ugotovljeno, da enostavna in hitra rešitev za izboljšanje stanja vrste ni možna. Dolgoročno je potrebno vzpostaviti prehodnost Dravinje z ustrezno sanacijo neprehodnih pregrad. Prav tako je po našem mnenju potrebno pristopiti k novelaciji pogojev za rabo vode, ki so neposredno povezani s pregradami na Dravinji, pri čemer posebej izpostavljamo način obratovanja obstoječih malih hidroelektrarn in zagotavljanje ekološko sprejemljivega pretoka. V vmesnem obdobju je potrebno izboljšati habitat (renaturacija) in izboljšati kvaliteto vode. Šele po izboljšanju habitata in kvalitete vode bi bilo smiselno tudi naseljevanje platnic (Jenič s sod., 2020).

5.1.3 Natura 2000 območje Kolpa (SI3000175)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Kolpa razširjenost platnice zajema celoten tok Kolpe znotraj Natura 2000 območja. Med leti 2019 in 2024 smo najdišča vrste zabeležili v skrajno gorvodnem, osrednjem in spodnjem odseku Kolpe znotraj navedenega Natura 2000 območja (Slika 7).

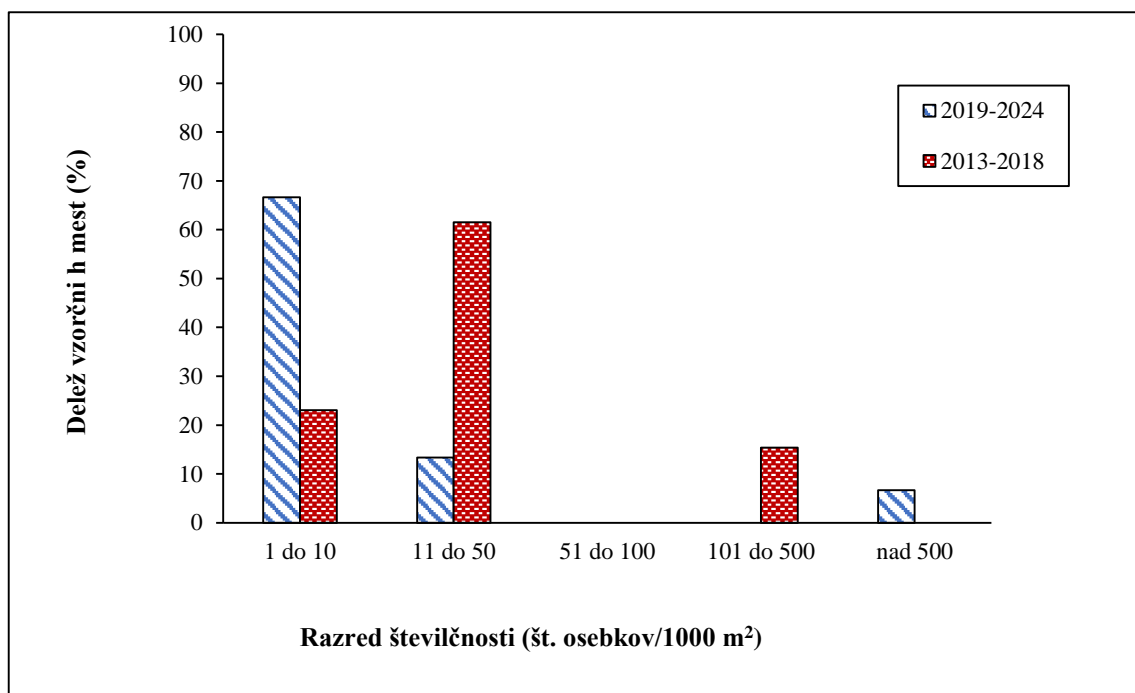

Slika 7: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Kolpa (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

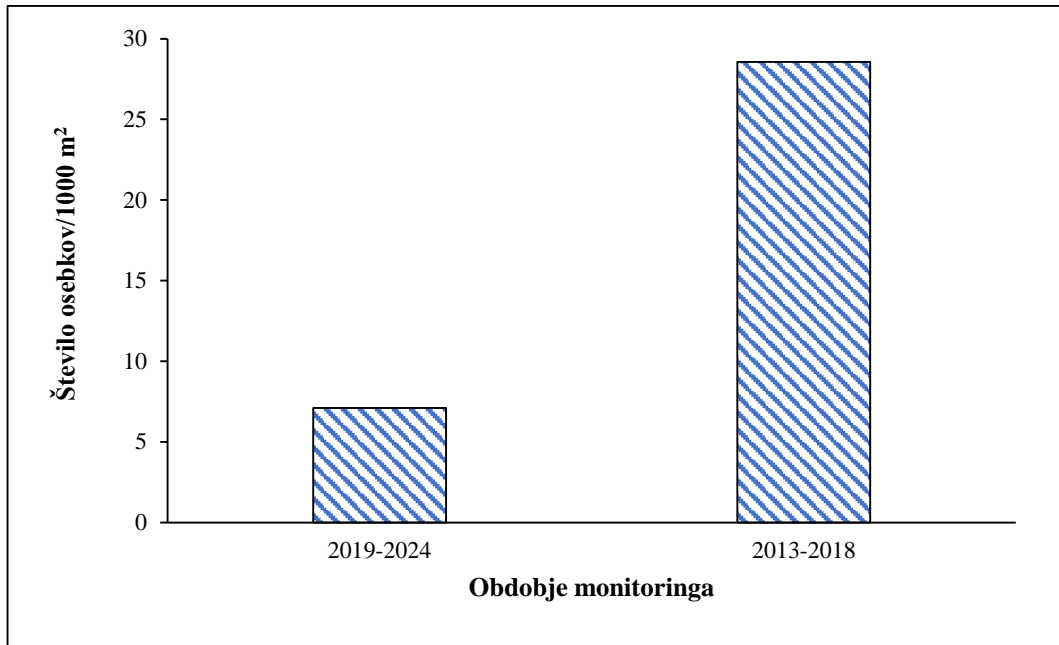
Ocene številčnosti vrste na vzorčnih mestih znotraj Natura 2000 območja so bile v tem obdobju nižje kot v predhodnem, največkrat v razredu med 1 in 10 osebkov/1000 m² (Slika 8). Tudi primerjava srednjih vrednosti oz. median med obdobjema kaže nižjo številčnost v tem obdobju monitoringa (Slika 9). Pri ribah so razlike v številčnosti med leti možne in lahko posledica medletnih naravnih nihanj populacij ali premikanja osebkov. Še zlasti je to lahko problem pri jatnih vrstah, kot je platnica, kjer lovimo jato rib, ki beži in lahko na posameznem vzorčnem mestu zajamemo večji ali manjši del jate,

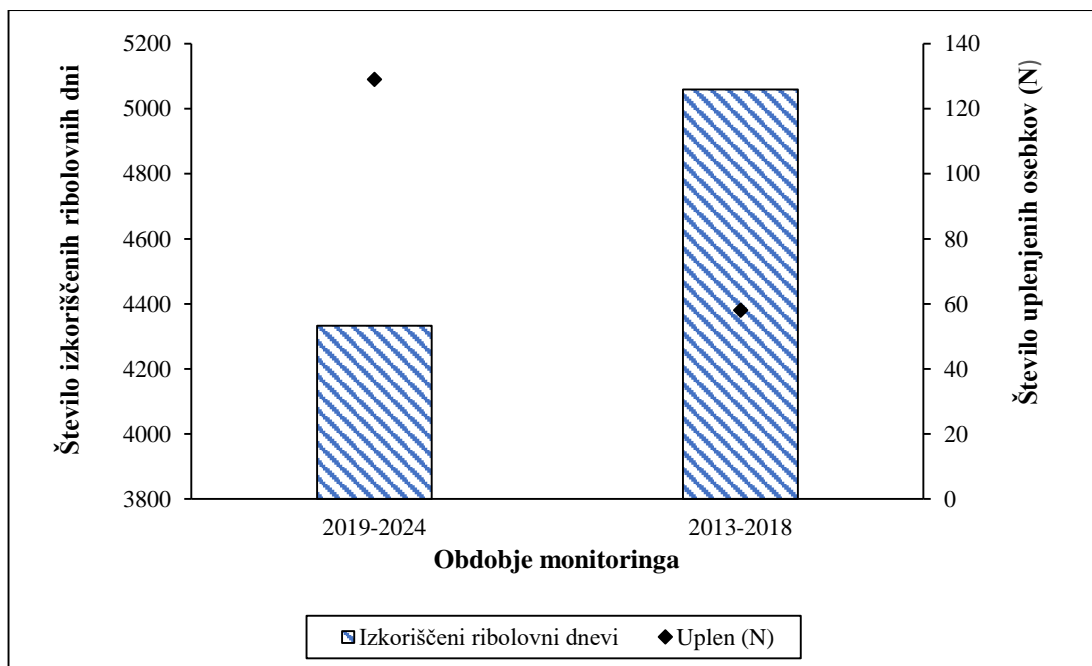
v skrajnem primeru pa jo lahko tudi zgrešimo. Platnica je precej previdna in zelo dobro zaznava električni tok in šume v vodi, ki nastanejo pri vzorčenju. Prav tako je dobra in hitra plavalka, ki hitro zbeži ob zaznani motnji. Uspešnost pri vzorčenju platnice je lahko zato manjša kot pri slabših plavalkah in je tudi precej odvisna od strukture struge vodotoka, kjer se vzorčenje izvaja. V globokih rekah z enakomernim počasnim vodnim tokom, kamor sodi tudi Kolpa, jate platnic zaznajo čoln in tresljaje agregata preden jih dosežemo z električnim poljem. V takih habitatih obstaja možnost, da pri vzorčenju vrsto tudi zgrešimo, ali pa velikost populacije podcenimo. Vrsta se je v obeh obdobjih monitoringa pojavljala v uplenu ribičev. V zadnjem obdobju je bil skupni uplen vrste znotraj območja večji od predhodnega obdobja, kljub manjšemu naporu (Slika 10), kar kaže na to, da se številčnost vrste v tem obdobju ni zmanjšala. Nižje ocene številčnosti vrste na podlagi elektroribolova so najverjetneje posledica manjše učinkovitosti izvedbe metode zaradi narave vodotoka in vrste same.

Slika 8: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) na vzorčnih mestih znotraj Natura 2000 območja Kolpa v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=15) in 2013 – 2018 (N=26).

Slika 9: Srednja vrednost (mediana) številčnosti platnice na vzorčnih mestih znotraj Natura 2000 območja Kolpa, v dveh obdobjih monitoringa.

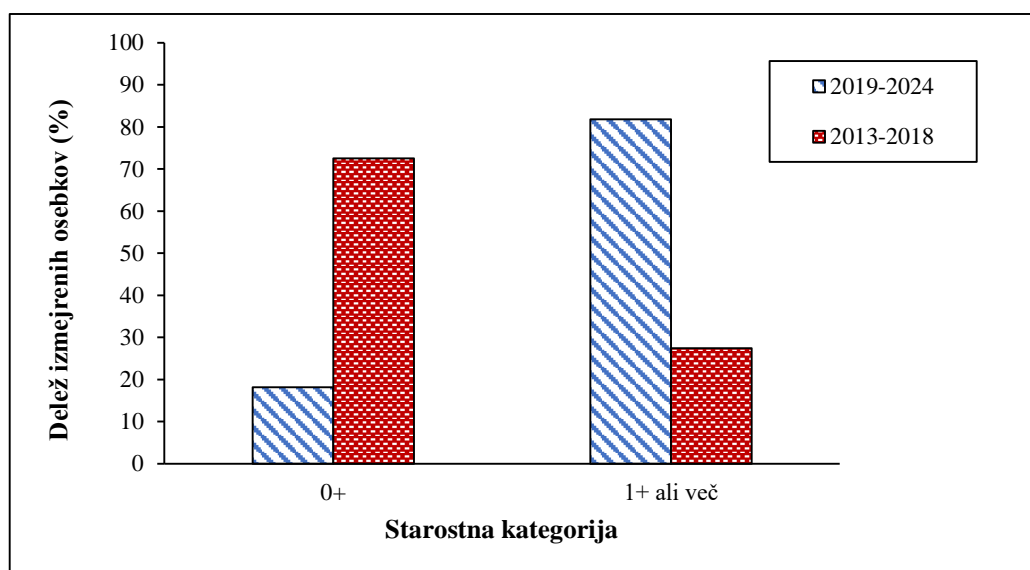
Slika 10: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Natura 2000 območja Kolpa v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Z analizo velikostne strukture populacije se ugotavlja prispevek posameznih starostnih razredov k številčnosti populacije ter s tem njen reprodukcijski potencial, njeno stabilnost in preživetvene sposobnosti tekom generacij (Podgornik. 2008). Dolžina osebka je odvisna od njegove starosti.

Osebki platnice, mlajši od enega leta starosti (starostna skupina 0^+), so krajši od 110 mm (Metodologija vrednotenja vodotokov na podlagi rib, 2020). Za ocenjevanje stanja populacije vrste znotraj posameznega območja je ključnega pomena prisotnost juvenilnih osebkov, oz. osebkov mlajših od enega leta (0^+). Stalna prisotnost osebkov, mlajših od enega leta (0^+) kaže na uspešno drst. Pri analizi prisotnosti najmlajših osebkov (0^+) smo za določitev starostne skupine 0^+ , glede na zgoraj navedeno literaturo, določili osebke dolžine telesa do 109 mm.

Znotraj Natura 2000 območja Kolpa smo v obdobju monitoringa 2019 – 2024 potrdili prisotnost osebkov obeh starostnih kategorij (Slika 11).

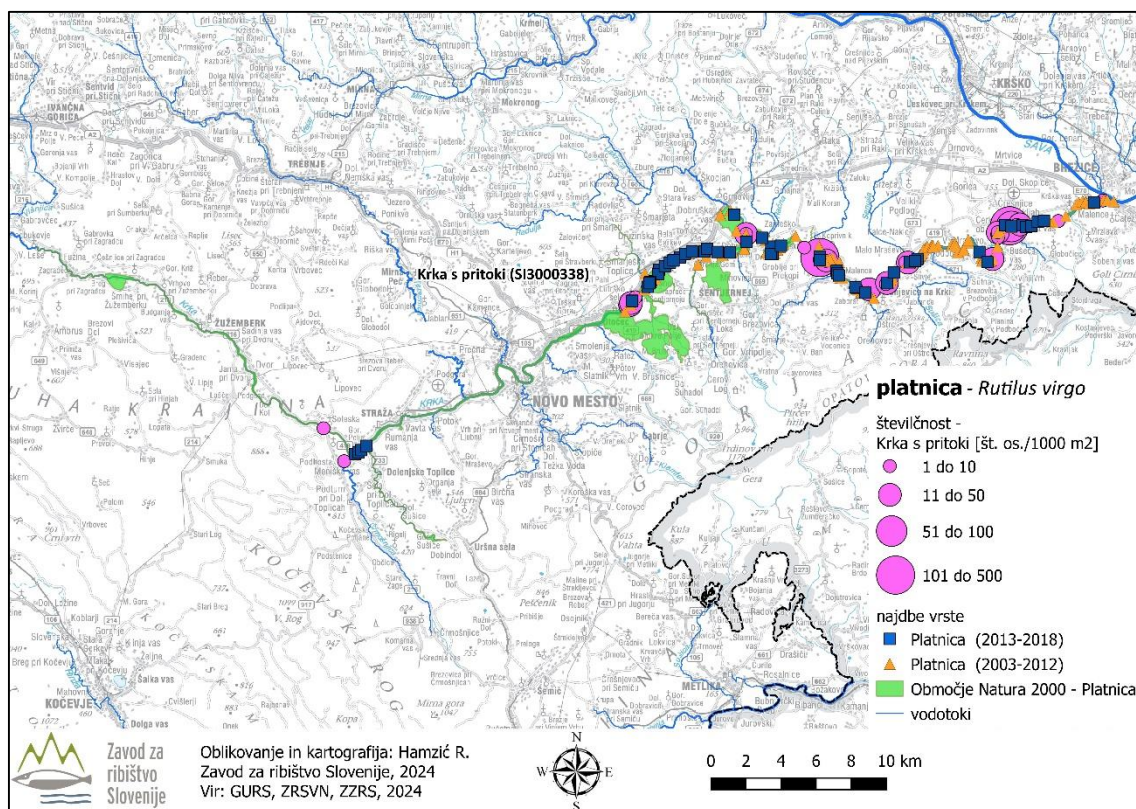
Slika 11: Delež izmerjenih osebkov platnice znotraj Natura 2000 območja Kolpa, po kategorijah starosti. Oznaka 0^+ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka $> 1^+$ pa osebke, starejše od enega leta.

V Natura 2000 območju Kolpa bistvenih razlik v razširjenosti v primerjavi s predhodnim obdobjem nismo zaznali. Znotraj območja smo potrdili prisotnost osebkov starostne kategorije 0^+ , številčnost znotraj območja pa je bila manjša, kar je lahko posledica večih dejavnikov. Uplen vrste je bil v zadnjem obdobju večji, kar z veliko verjetnostjo kaže, da je stanje vrste v primerjavi s predhodnim obdobjem nespremenjeno.

5.1.4 Natura 2000 območje Krka s pritoki (SI3000215)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Krka s pritoki, smo platnico v okviru zadnjega kroga monitoringa v reki Krki zabeležili v Krki, na odseku med Sotesko in izlivom v Savo, to je vzdolž celotnega ciprinidnega ribjega pasu reke Krke. Od pritokov, ki so del območja Natura 2000, smo najdišča vrste zabeležili v izlivnem delu Radeščice in Radulje (Slika 12). Najdbe vrste v obdobju 2019-2024 ne nakazujejo spremembe v razširjenosti vrste znotraj območja.

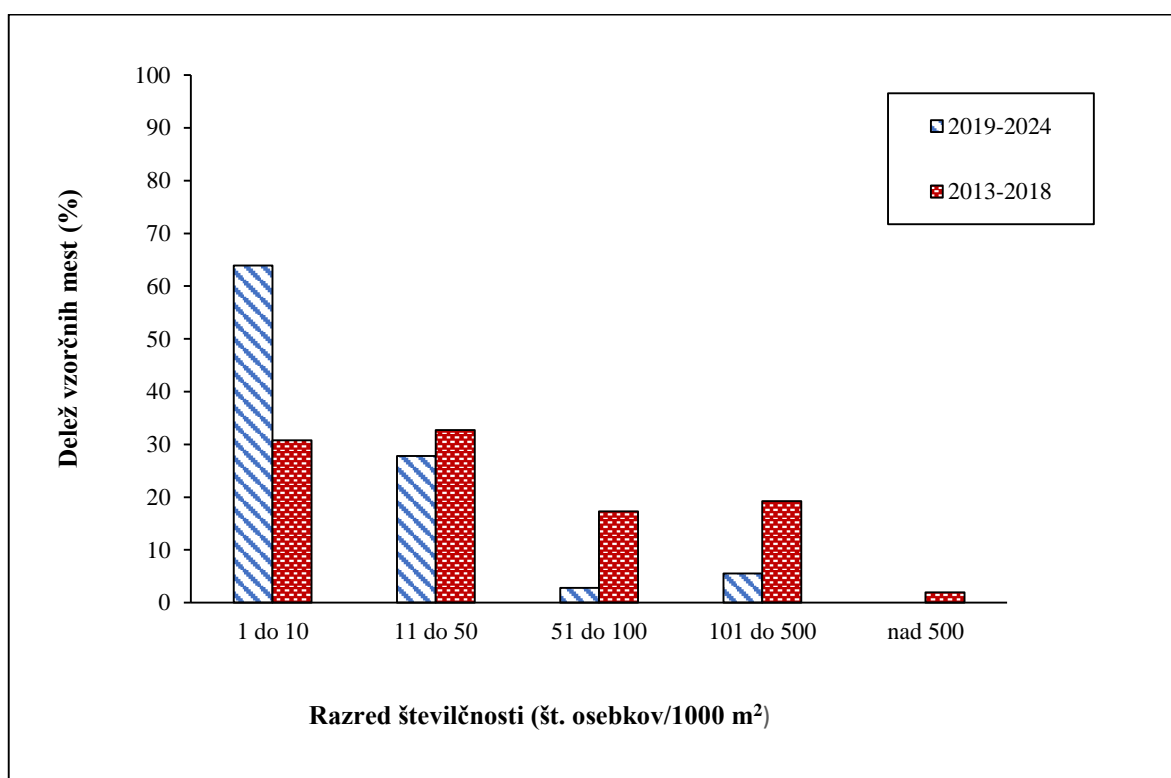

Slika 12: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Krka s pritoki (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

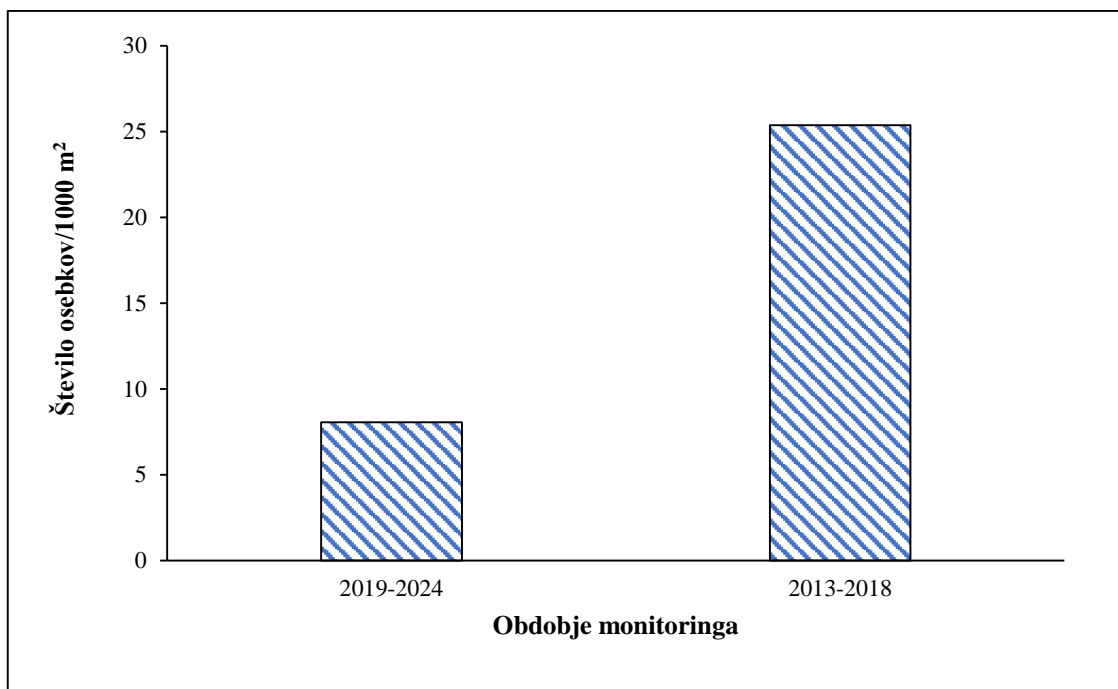
Skupna številčnost populacije znotraj območja je bila nižja kot v predhodnem obdobju, kar se kaže z višjim deležem vzorčnih mest v nižjih razredih številčnosti (Slika 13) ter nižja srednja vrednost številčnosti populacije znotraj območja (Slika 14). Pri ribah so razlike v številčnosti med leti možne in lahko posledica medletnih nihanj populacij ali premikanja osebkov. Še zlasti je to lahko problem pri jatnih vrstah, kot je platnica, kjer

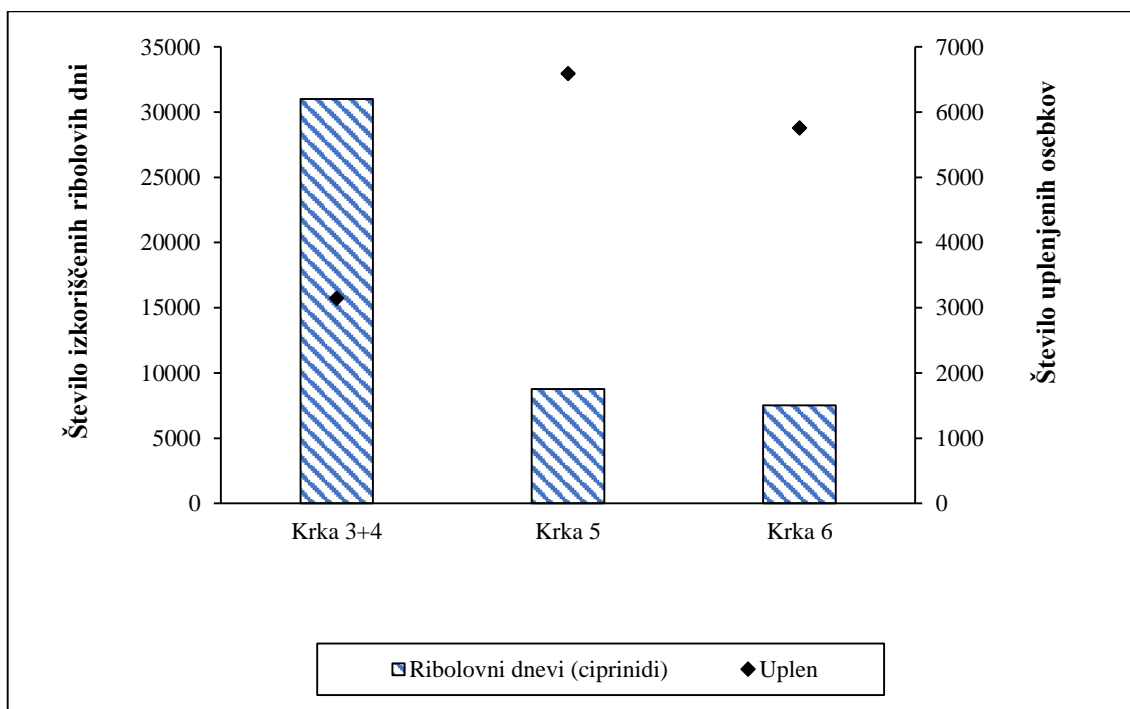
lovimo jato rib, ki beži in lahko na posameznem vzorčnem mestu zajamemo večji ali manjši del jate, v skrajnem primeru pa jo lahko tudi zgrešimo. Platnica je precej previdna in zelo dobro zaznava električni tok in šume v vodi, ki nastanejo pri vzorčenju. Prav tako je dobra in hitra plavalka, ki hitro zbeži ob zaznani motnji. Uspešnost pri vzorčenju platnice je lahko zato manjša kot pri slabših plavalkah in je tudi precej odvisna od strukture struge vodotoka, kjer se vzorčenje izvaja. V globokih rekah z enakomernim počasnim vodnim tokom, kamor sodi tudi Krka, jate platnic zaznajo čoln in tresljaje agregata preden jih dosežemo z električnim poljem. V takih habitatih obstaja možnost, da pri vzorčenju vrsto tudi zgrešimo, ali pa velikost populacije podcenimo. V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana po celotnem ciprinidnem delu Krke (Slika 15), prav tako med dvema obdobji monitoringa ni bilo zaznanih večjih razlik v uplenu vrste (Slika 16).

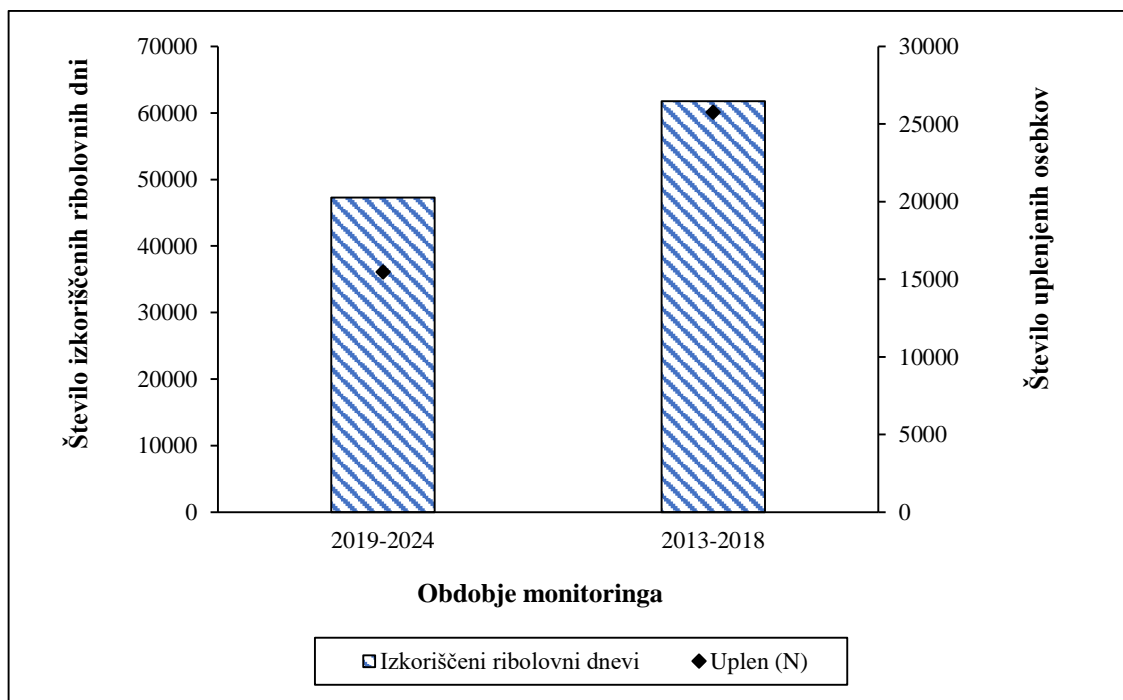
Slika 13: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Krka s pritoki, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=36) in 2013 – 2018 (N=52).

Slika 14: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Krka s pritoki, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=36) in 2013 – 2018 (N=52).

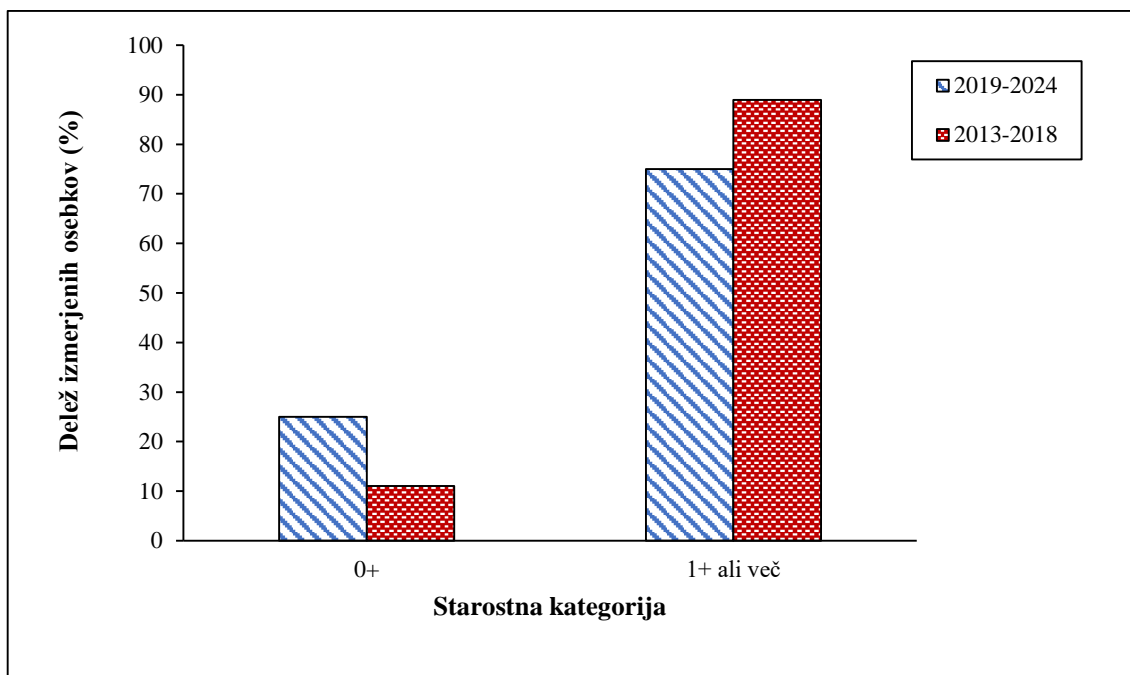
Slika 15: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Krke, znotraj Natura 2000 območja Krka s pritoki, med leti 2019 in 2024.

Slika 16: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Krke, v Natura 2000 območju Krka s pritoki, v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Znotraj Natura 2000 območja Krka s pritoki smo med leti 2019 in 2024, enako kot v predhodnem obdobju, zabeležili prisotnost osebkov obeh starostnih kategorij (Slika 17). Osebkci najmlajše starostne kategorije so bili ujeti in izmerjeni v Krki in izlivnem delu Radulje (BIOS, 2024).

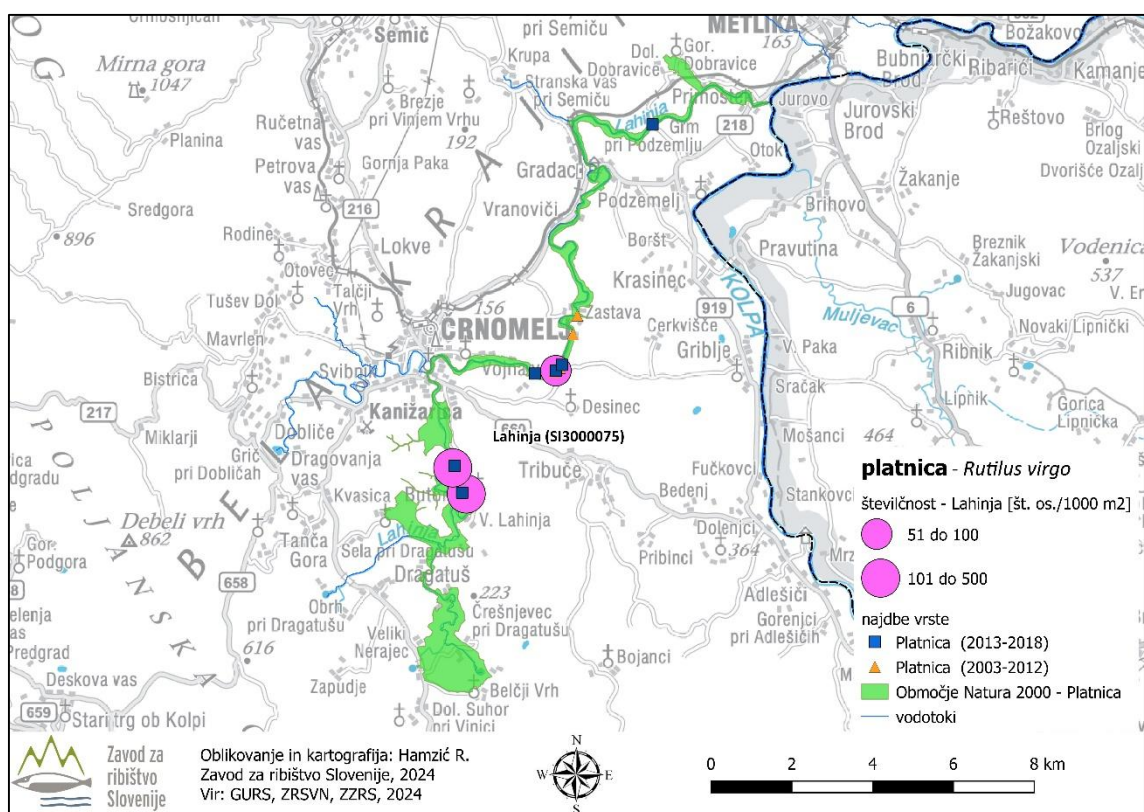
Slika 17: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Krka s pritoki, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebke, starejše od enega leta.

V Natura 2000 območju Krka s pritoki bistvenih razlik v razširjenosti in velikostni strukturiranosti v primerjavi s predhodnim obdobjem nismo zaznali, številčnost pa je bila manjša. Podatki o uplenu ribičev kažejo prisotnost vrste v uplenu ciprinidnih vrst rib. Manjša številčnost je lahko posledica večjih dejavnikov. Ali gre za razliko prehodnega značaja, ki izvira iz metodoloških težav, naravnih populacijskih nihanj ali za negativen populacijski trend bodo pokazala prihodnja vzorčenja.

5.1.5 Natura 2000 območje Lahinja (SI3000075)

Razširjenost in številčnost

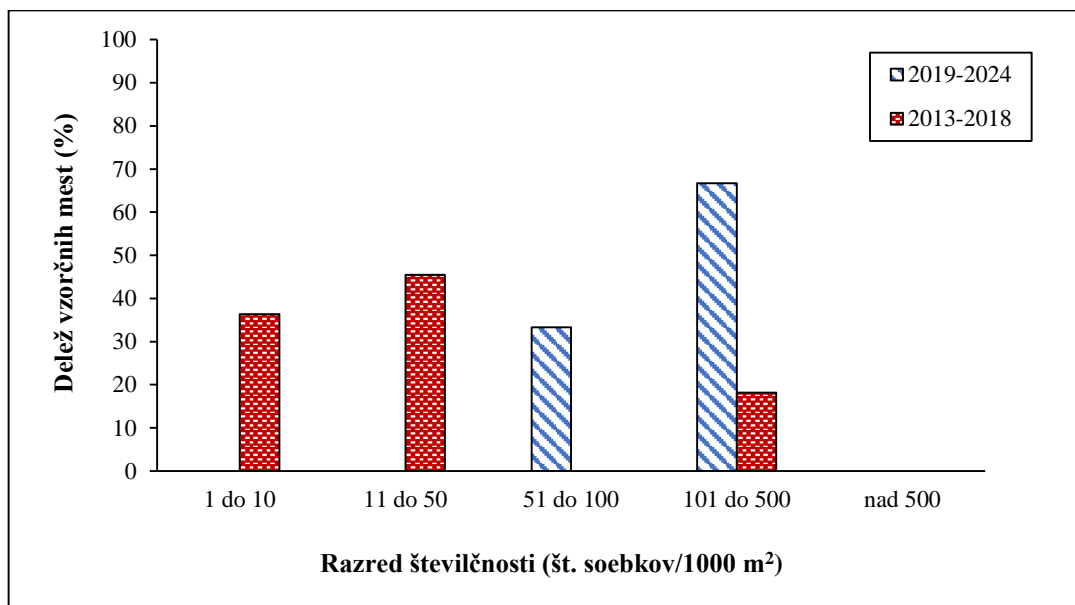
Najdišča platnice znotraj Natura 2000 območja Lahinja smo v obdobju 2019-2024 potrdili na enakem območju kot v predhodnem obdobju, to je v srednjem toku Lahinje (Slika 18). Izlivni del Lahinje, na odseku med izlivom Krupe in izlivom v Kolpo je vzorčenje rib z elektriko, zaradi hidromorfoloških značilnosti struge (odsekana in globoka struga) izjemno težaven, zato iz tega dela območja podatkov nimamo. Glede na prostorsko razporeditev najdb vrste v Lahinji in Kolpi pa je vrsta zagotovo prisotna tudi v tem delu Lahinje.

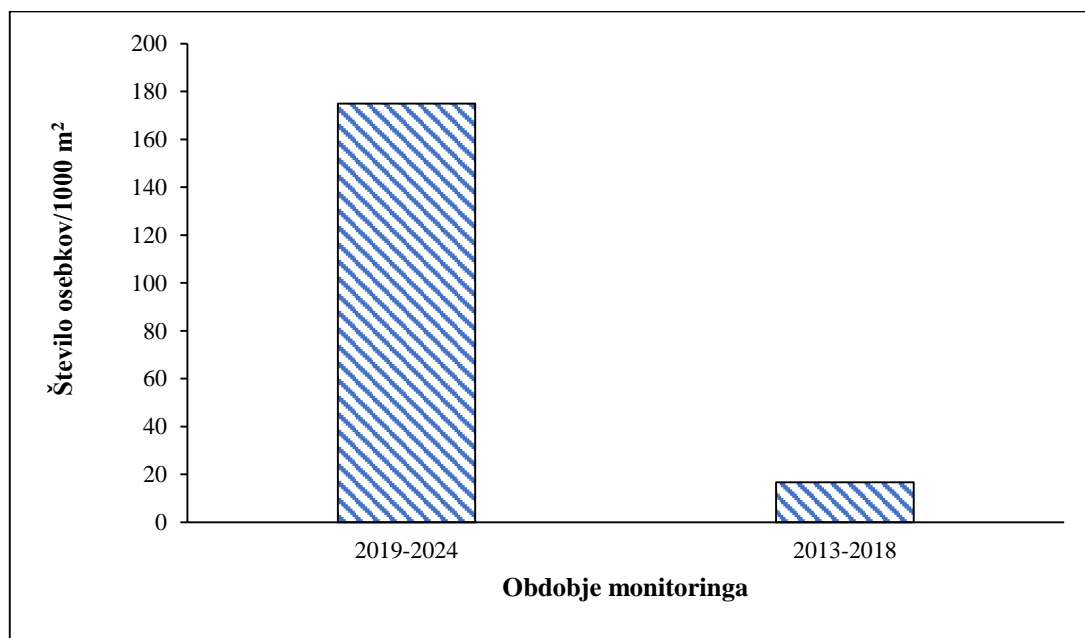
Slika 18: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Lahinja (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

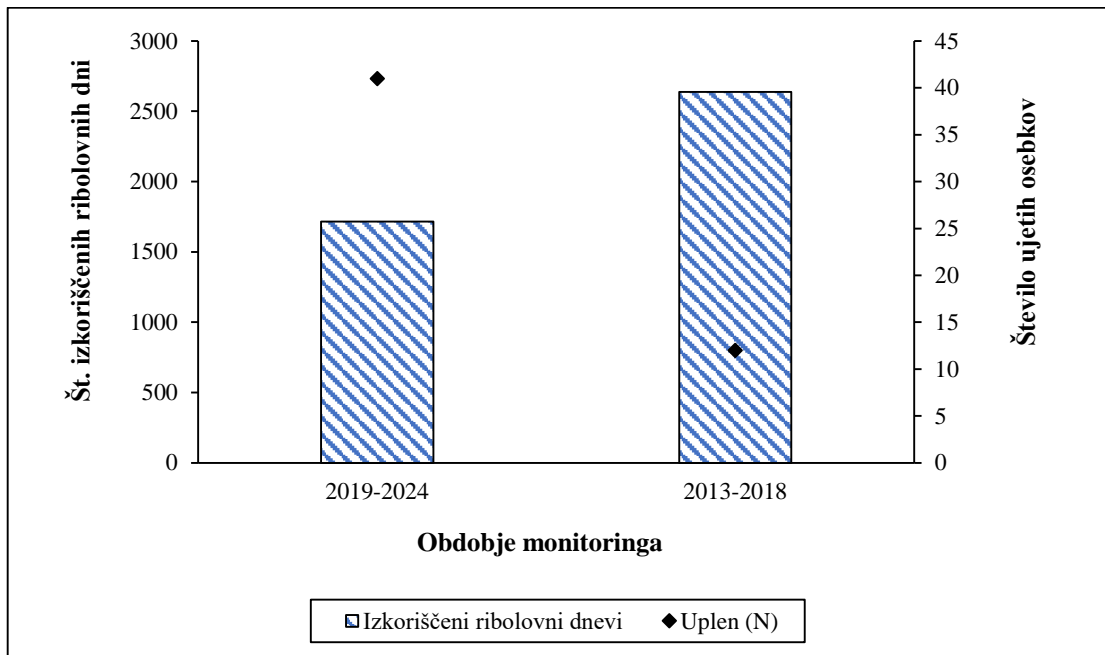
Skupna številčnost populacije znotraj območja je bila višja kot v predhodnem obdobju (Slika 19, Slika 20), čeprav primerjava, zaradi precejšnje razlike v številu vzorčnih mest znotraj območja med obema obdobjema ni posvem zanesljiva. V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana v obeh obdobjih, v zadnjem je bil uplen, kjub manjšemu naporu celo večji (Slika 21).

Slika 19: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Lahinja, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=3) in 2013 – 2018 (N=11).

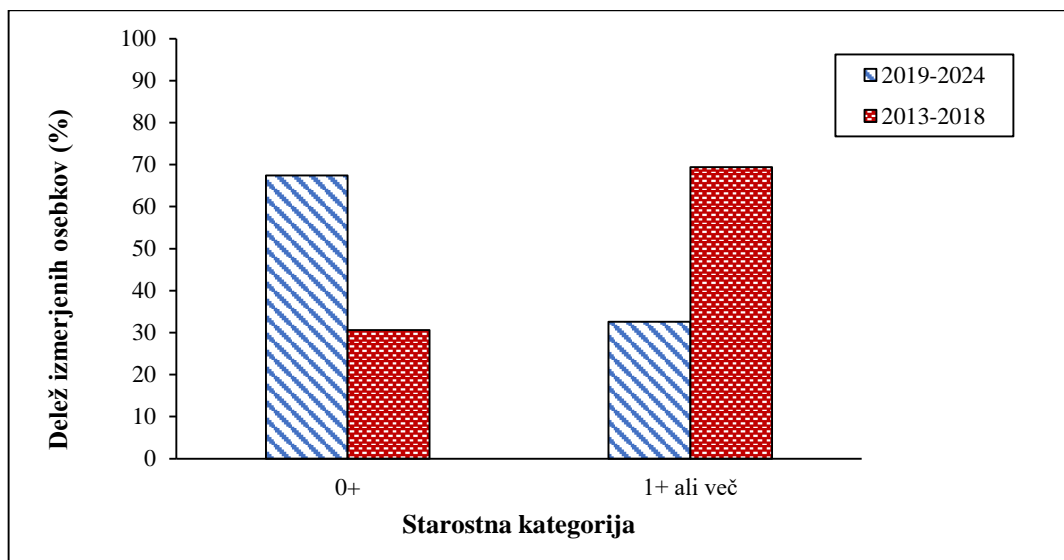
Slika 20: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Lahinja, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=3) in 2013 – 2018 (N=11).

Slika 21: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnem revirju Lahinja, v Natura 2000 območju Lahinja, v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Znotraj Natura 2000 območja Lahinja smo med leti 2019 in 2024, enako kot v predhodnem obdobju, zabeležili prisotnost osebkov obeh starostnih kategorij (Slika 22).

Slika 22: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Lahinja, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkve mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkve, starejše od enega leta.

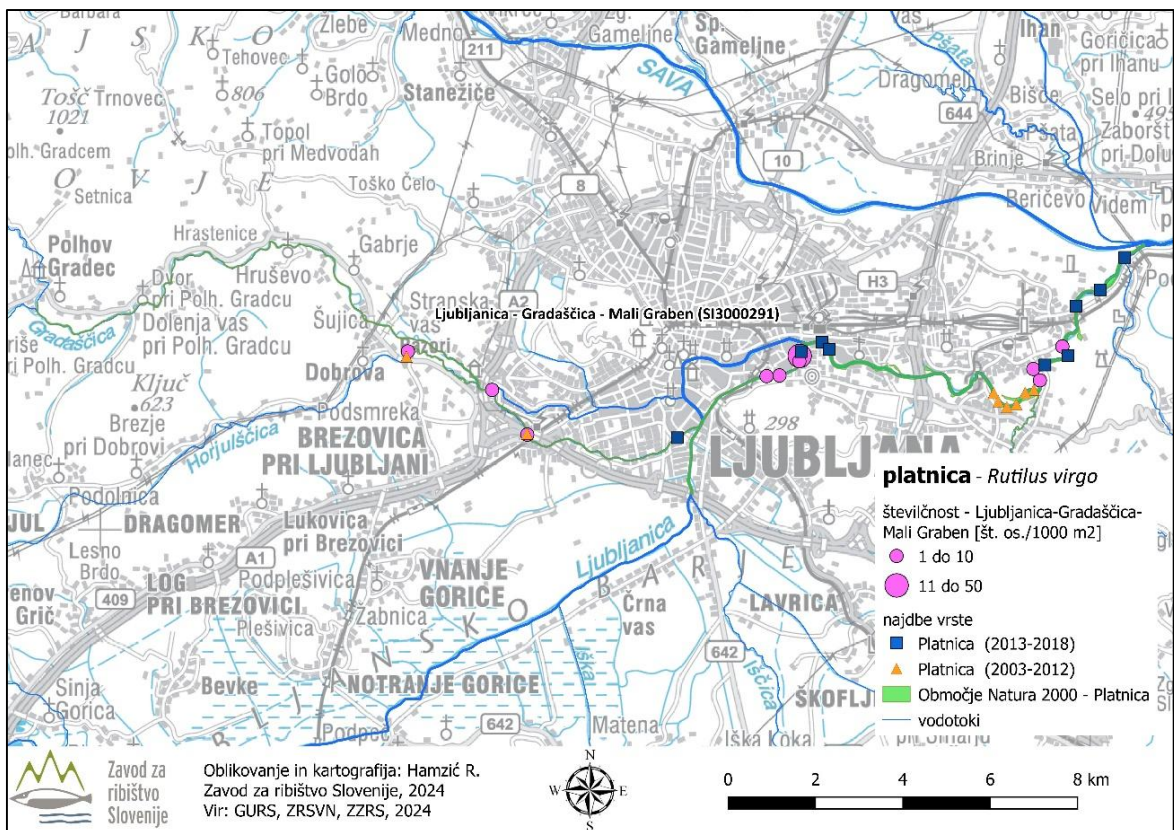
V Natura 2000 območju Lahinja bistvenih razlik v razširjenosti v primerjavi s predhodnim obdobjem nismo zaznali, ugotovljena številčnost v tem obdobju je bila večja, prisotna je bila v uplenu ribičev. Znotraj območja smo, enako kot v predhodnem obdobju, potrdili prisotnost osebkov najmlajše kategorije (0^+), kar kaže na stabilnost populacije znotraj območja.

5.1.6 Natura 2000 območje Ljubljana – Gradašnica – Mali Graben (SI3000291)

Razširjenost in številčnost

Najdišča platnice znotraj Natura 2000 območja Ljubljana – Gradašnica – Mali Graben smo v obdobju 2019-2024 potrdili v izlivnem delu Horjulke, Gradaščici, Malem grabnu Gruberjevem kanalu in Ljubljani, to je v znanem območju razširjenosti vrste v območju (Slika 23/Slika 18).

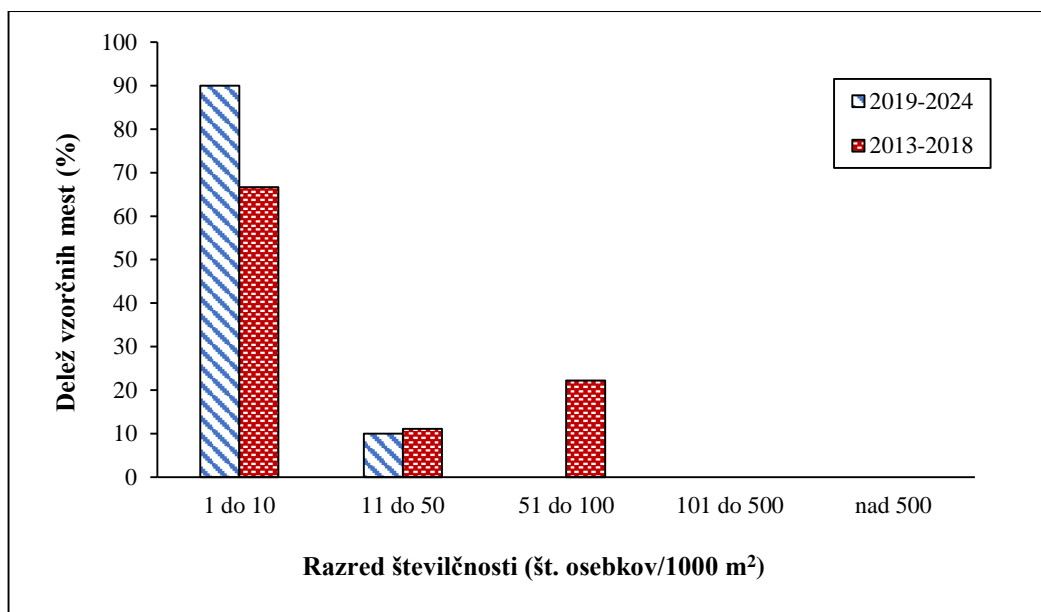

Slika 23: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradašnica – Mali Graben (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

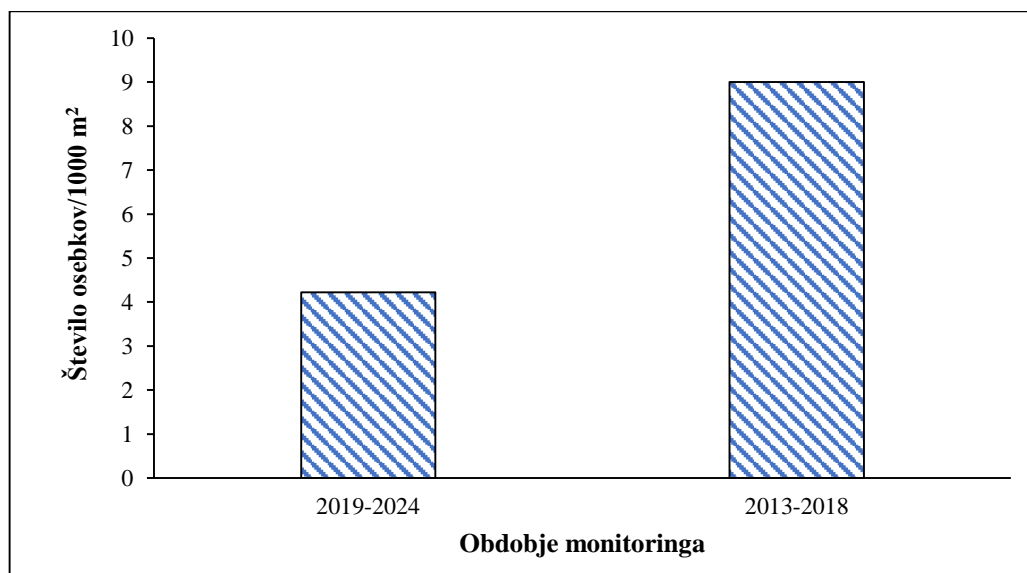
Skupna številčnost populacije znotraj območja je bila nižja kot v predhodnem obdobju (Slika 24, Slika 25). Ljubljana je enako kot Kolpa, Krka in Lahinja globoka reka s počasnim vodnim tokom, kjer pri vzorčenju platnice, zaradi že navedenih razlogov

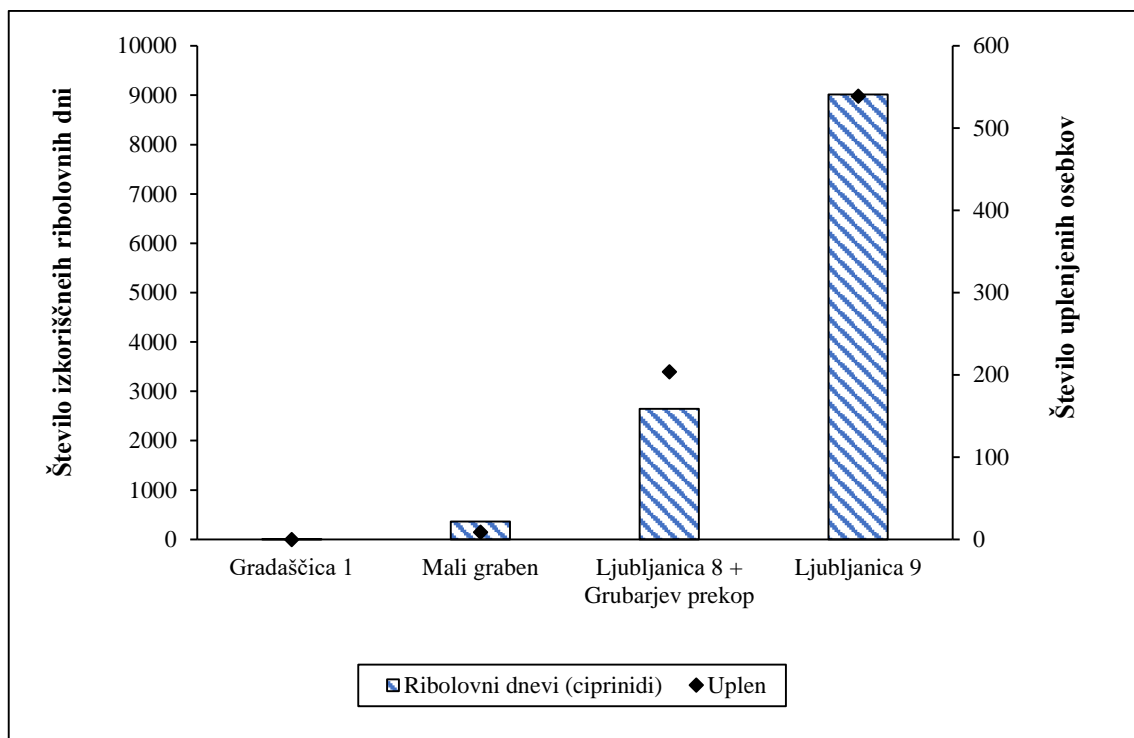
pogosto nismo popolnoma uspešni, zato je številčnost vrste v takih razmerah zelo verjetno podcenjena. K razlikam v številčnosti populacij vrst med časovnimi obdobji pa lahko prispevajo tudi medletna nihanja populacij in spreminjanje habitata. Primerjava ocen številčnosti med časovnimi nizi je tako težavna, zato moramo rezultate inetrpretirati z nekoliko previdnosti. V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana v obeh obdobjih v primerljivih številkah glede na napor (Slika 26, Slika 27)

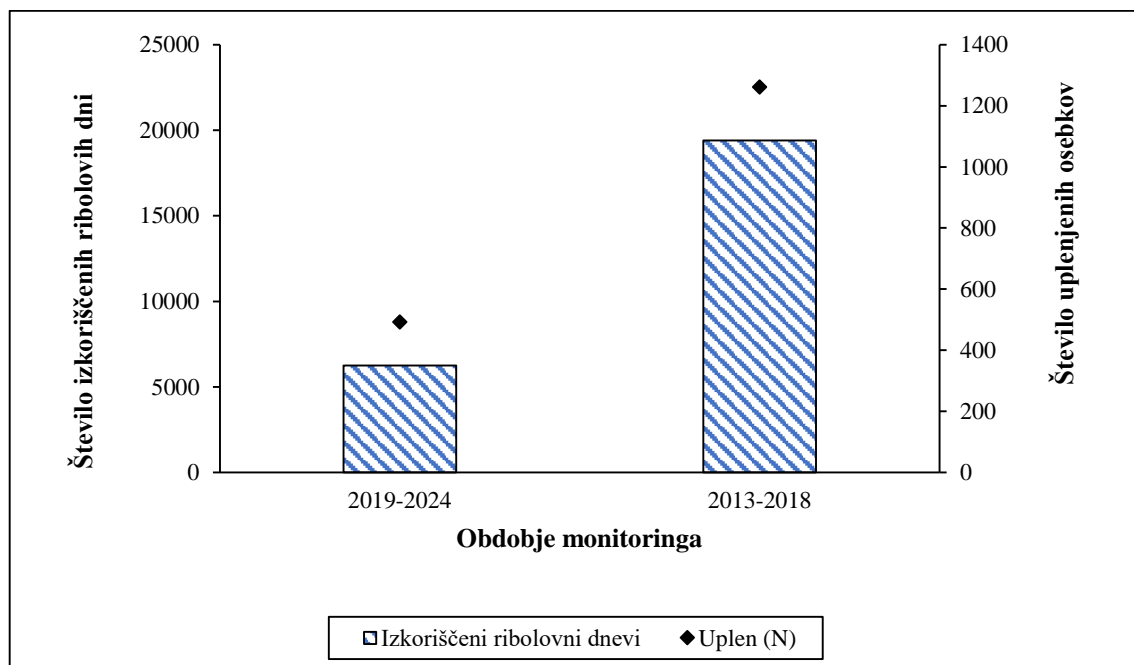
Slika 24: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=10) in 2013 – 2018 (N=9).

Slika 25: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Ljubljana – Gradaščica – Mali Graben, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=10) in 2013 – 2018 (N=9).

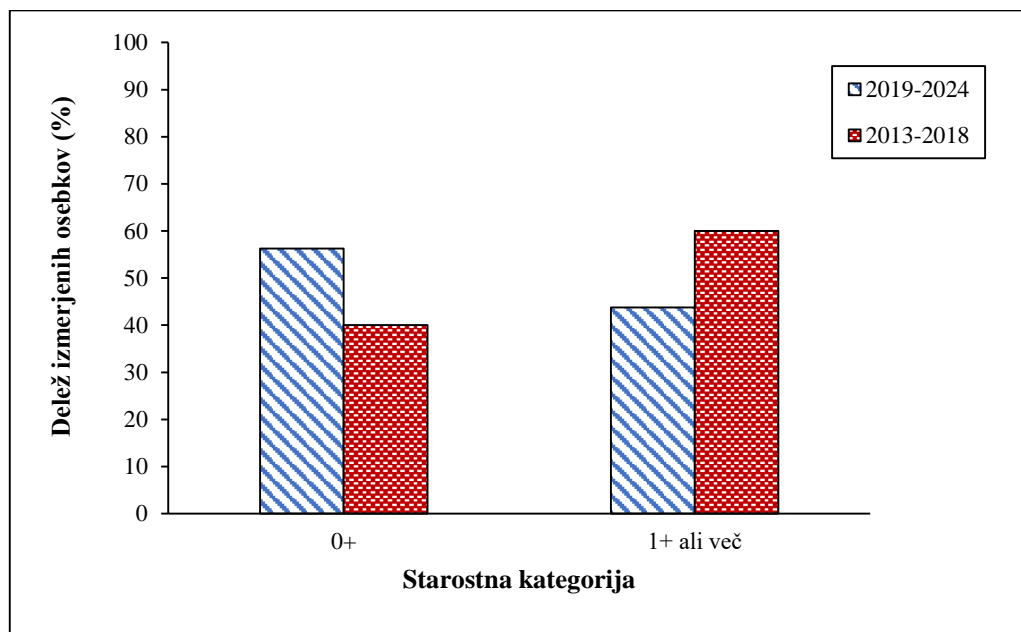
Slika 26: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Gradaščice, Malega grabna in Ljubljane, znotraj Natura 2000 območja Ljubljana – Gradaščica – Mali graben, med leti 2019 in 2024.

Slika 27: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Gradaščice, Malega grabna in Ljubljane, v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali graben, v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Znotraj Natura 2000 območja Ljubljana – Gradaščica – Mali graben smo med leti 2019 in 2024, enako kot v predhodnem obdobju, zabeležili prisotnost osebkov obeh starostnih kategorij (Slika 28).

Slika 28: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali graben, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkke, starejše od enega leta.

V Natura 2000 območju Ljubljana – Gradaščica – Mali graben bistvenih razlik v razširjenosti v primerjavi s predhodnim obdobjem nismo zaznali, ocena številčnosti populacije v tem obdobju je bila nižja. Znotraj območja smo, enako kot v predhodnem obdobju, potrdili prisotnost osebkov najmlajše kategorije (0⁺). Manjša številčnost je lahko posledica večjih dejavnikov. Ali gre za razliko prehodnega značaja, ki izvira iz metodoloških težav, naravnih populacijskih nihanj ali za negativen populacijski trend bodo pokazala prihodnja vzorčenja.

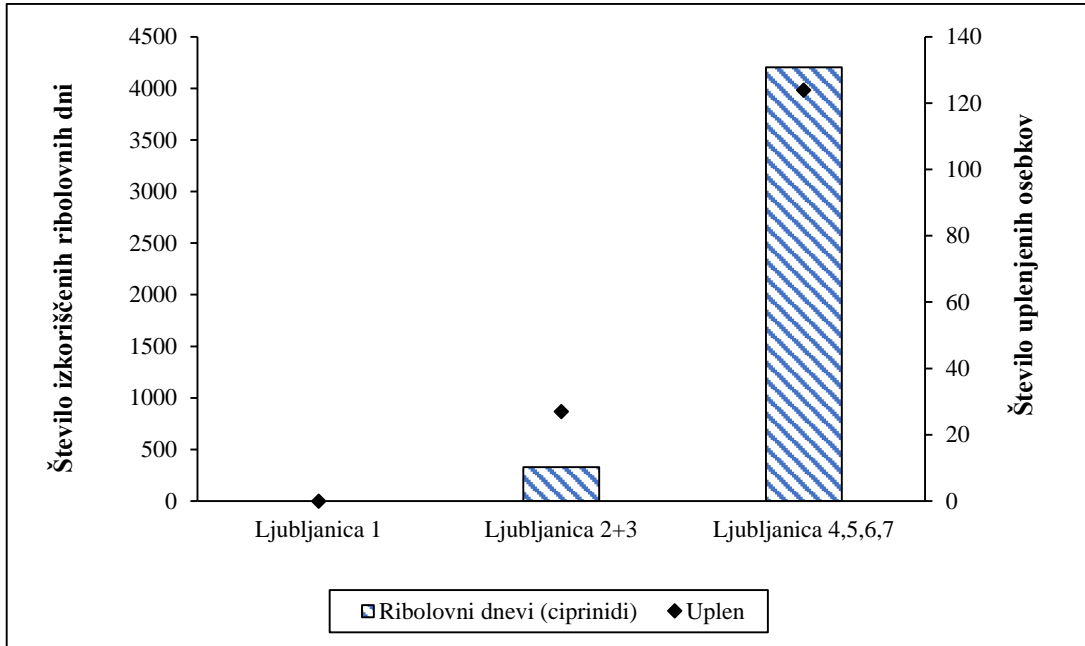

5.1.7 Natura 2000 območje Ljubljansko barje (SI3000271)

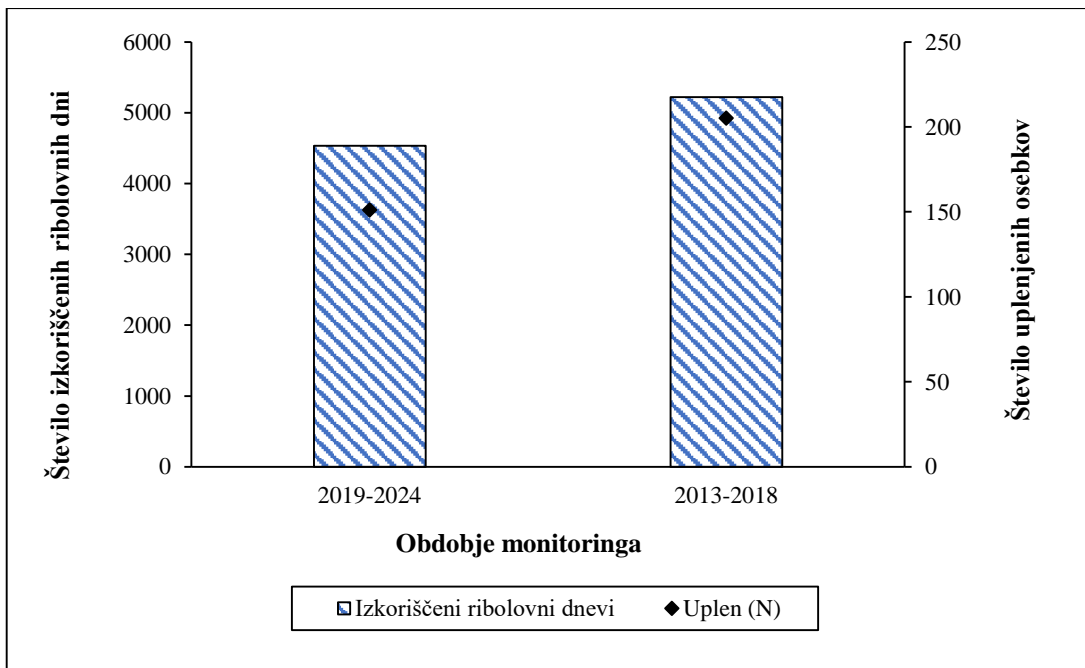
Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Ljubljansko barje je platnica prisotna po celotnem toku Ljubljanice, z izjemo izvirnega dela in izlivnih delih njenih predvsem večjih pritokov (Semrajc s sod., 2018). V obdobju monitoringa med leti 2019 in 2024 v območju z metodami elektroizlova platnice znotraj območja nismo potrdili, kar pa je zelo verjetno posledica omejitev vzorčenja rib z elektriko v globokih in počasi tekočih vodotokih, kot je Ljubljanica. Poleg dejstva, da električno polje v globino doseže največ okoli 1,5 m, dodatno omejitev za lov platnice z elektriko predstavljajo nekatere hidromorfološke značilnosti struge Ljubljanice. Značilnost Ljubljanice v tem delu je počasen, monoton laminarni tok ter slaba vidljivost (prosojnost vode). V takšnih razmerah jate platnic zaznajo tresljaje in zvoke, ki jih povzorčata vožnja s čolnom in elektroagregat še preden jih dosežemo z električnim poljem ali jih vidimo. Najpogosteje jih z elektriko lahko zajamemo ob izlivnih delih pritokov, kjer se struga nekoliko splitvi in je vpliv električnega polja dovolj velik, da ribe omami, preden zbežijo. Ker je prosojnost vode Ljubljanice slaba je s prostim očesom jate platnic v strugi težko zaznati. Enak problem se v Ljubljanici na tem območju pojavlja pri vseh vrstah, kar smo že večkrat izpostavili. Posledica tega je majhno število ali odsotnost najdišč ciljnih vrst rib.

V uplenu ribičev je bila vrsta med leti 2019 in 2024 v tem delu Ljubljanice prisotna v obeh obdobjih monitoringa (Slika 31). Uplen vrste je bil največji na odseku Ljubljanice, dolvodno od Podpeči, na območju revirja Ljubljanica 4,5,6,7 (Slika 30), kar kaže na to, da je vrsta znotraj območja prisotna in da je odsotnost iz vzorčenj posledica težav in omejitev pri vzorčenju vodotokov tega tipa z elektriko.

Slika 30: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Ljubljane, znotraj Natura 2000 območja Ljubljansko barje, med leti 2019 in 2024.

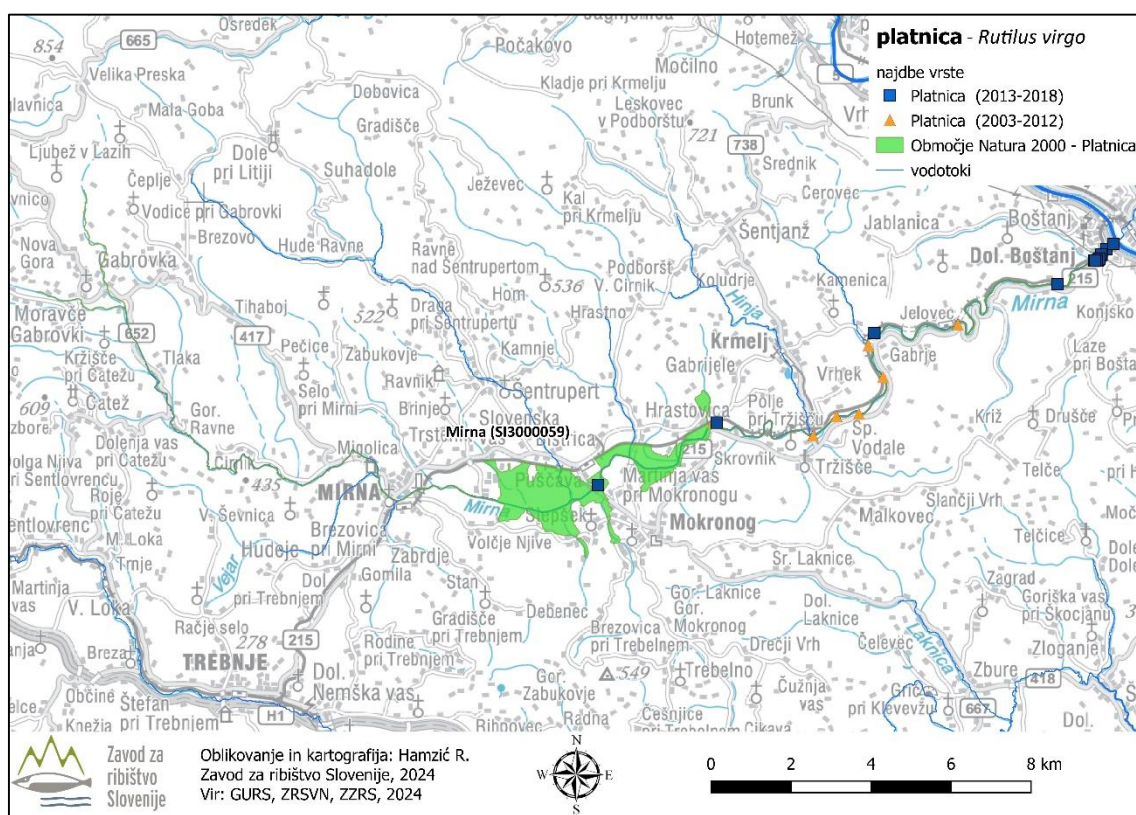
Slika 31: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Ljubljane, v Natura 2000 območju Ljubljansko barje, v dveh obdobjih monitoringa.

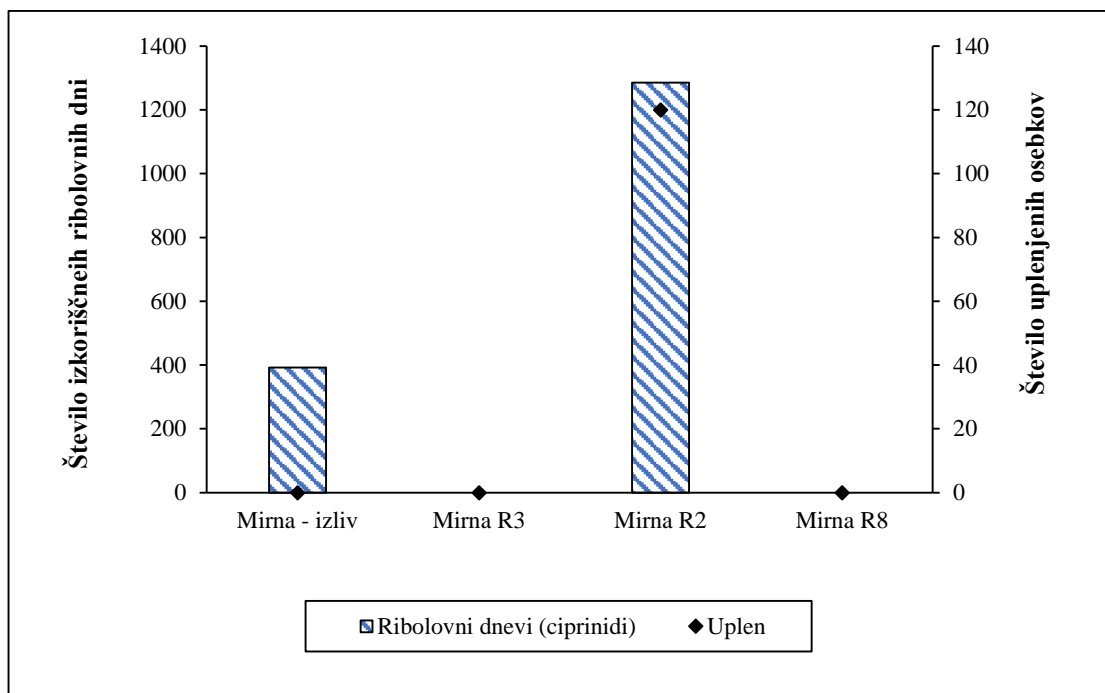
5.1.8 Natura 2000 območje Mirna

Razširjenost in številčnost

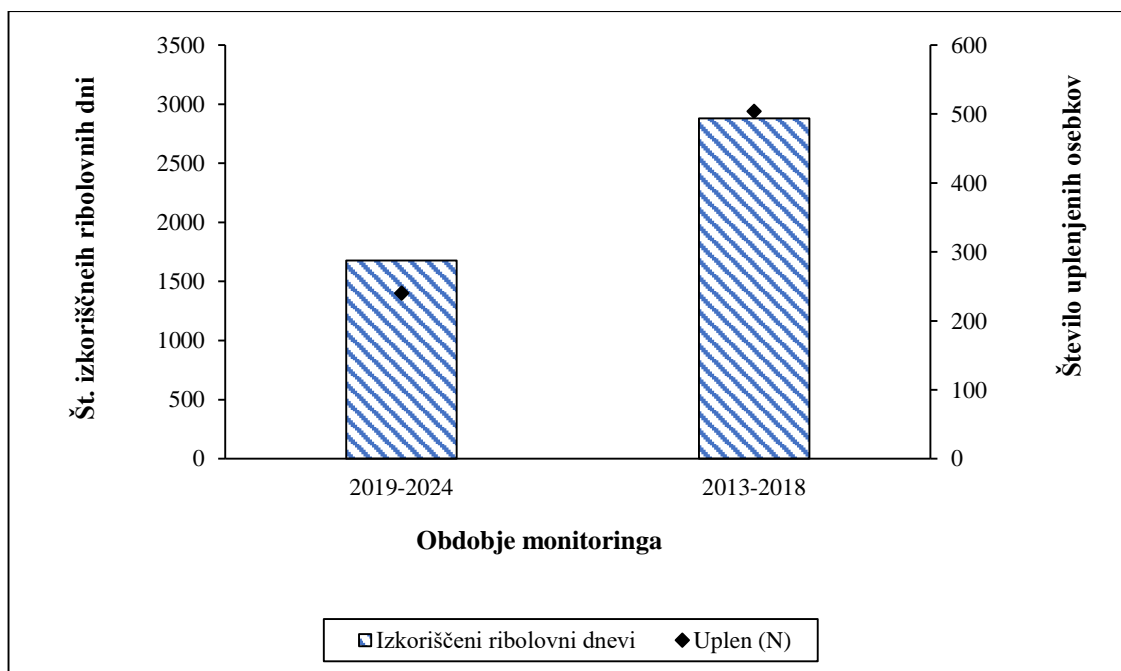
V predhodnem obdobju monitoringa so bila najdišča platnice v Natura 2000 območju Mirna zabeležena v srednjem in spodnjem toku Mirne, na odseku dolvodno od kraja Puščava (Slika 32). V obdobju 2019-2024 smo ciljna vzorčenja izvajali na štirih vzorčnih mestih, kjer je bila vrsta v predhodnem obdobju najdena, vendar je na nobenem nismo ponovno potrdili. V uplenu ribičev je bila vrsta, enako kot v predhodnem obdobju prisotna na območju ribolovnih revirja Mirna R2 (Slika 33).

Slika 32: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Mirna (zeleno). Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013. Sivi trikotniki označujejo vzorčna mesta, povzorčena znotraj območja med leti 2019 – 2024.

Slika 33: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Mirne, znotraj Natura 2000 območja Mirna, med leti 2019 in 2024.

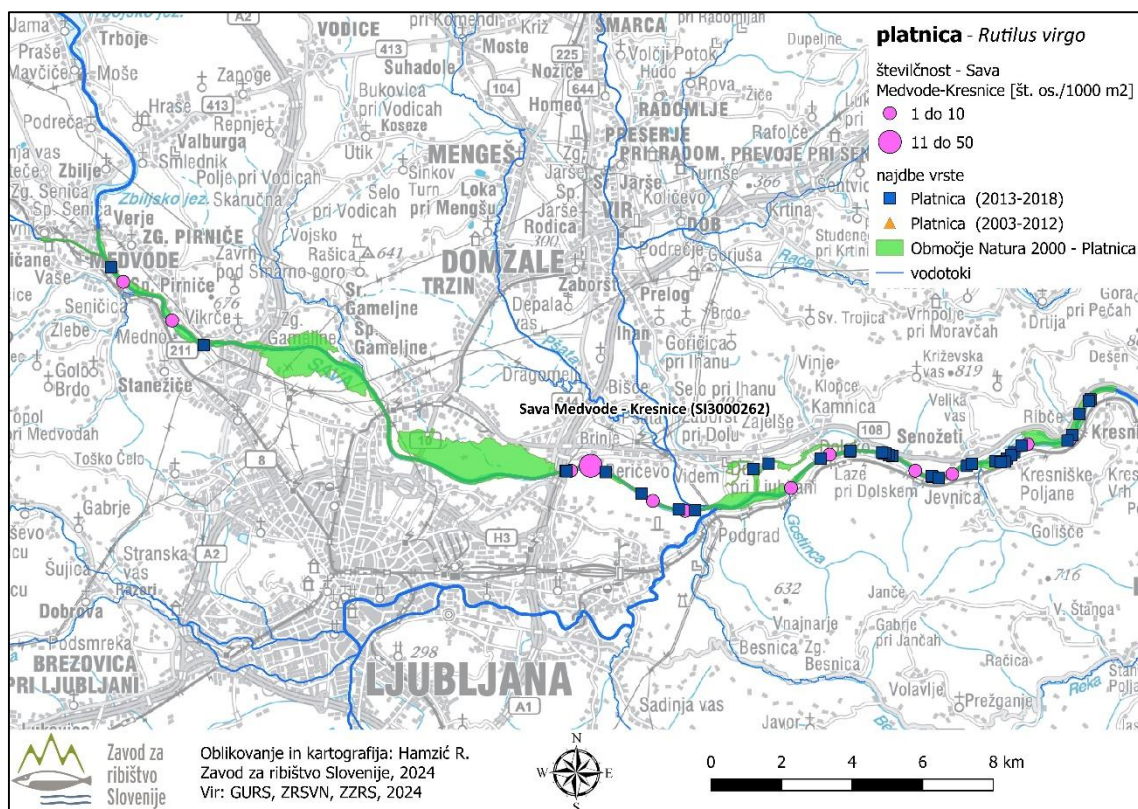

Slika 34: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Mirne, v Natura 2000 območju Mirna, v dveh obdobjih monitoringa.

5.1.9 Natura 2000 območje Sava Medvode – Kresnice (SI3000262)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Sava Medvode – Kresnice je platnica razširjena po celotnem toku Save, ki je del tega območja, kar so ponovno potrdile tudi najdbe vrste v tem obdobju monitoringa (Slika 35).

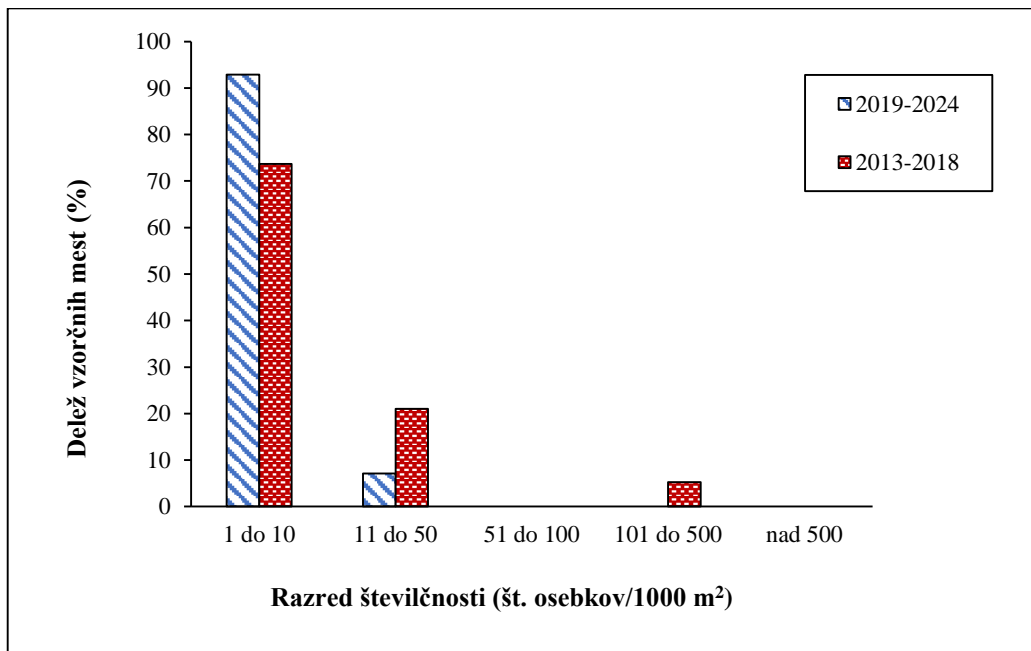

Slika 35: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Sava – Medvode - Kresnice (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

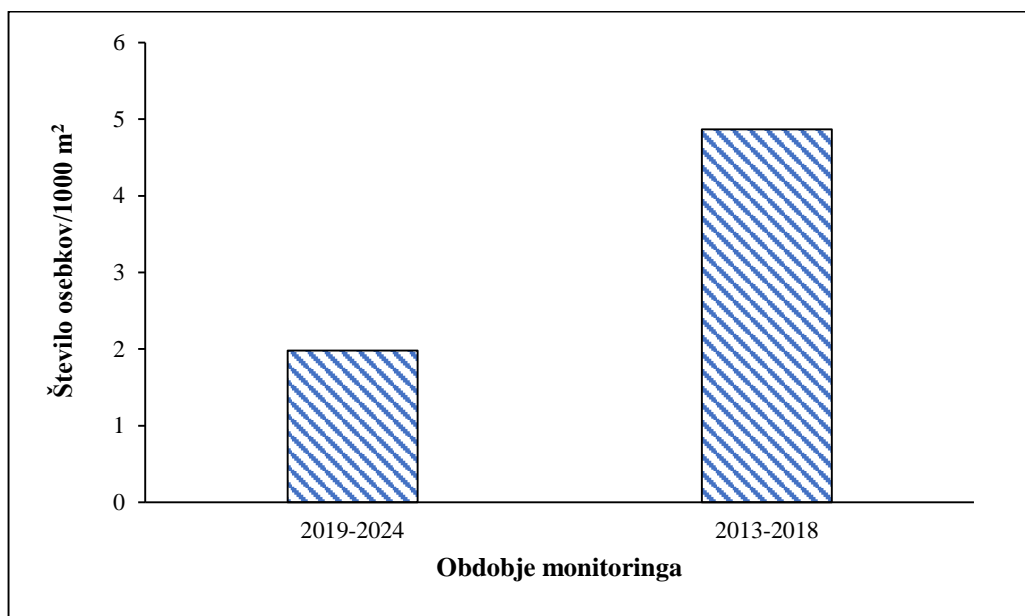
Skupna številčnost populacije znotraj območja je bila nižja kot v predhodnem obdobju (Slika 36, Slika 37). V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana v obeh obdobjih, v zadnjem obdobju je bil napor (število izkoriščenih ribolovnih dni) in uplen manjši kot v predhodnem obdobju (Slika 38, Slika 39).

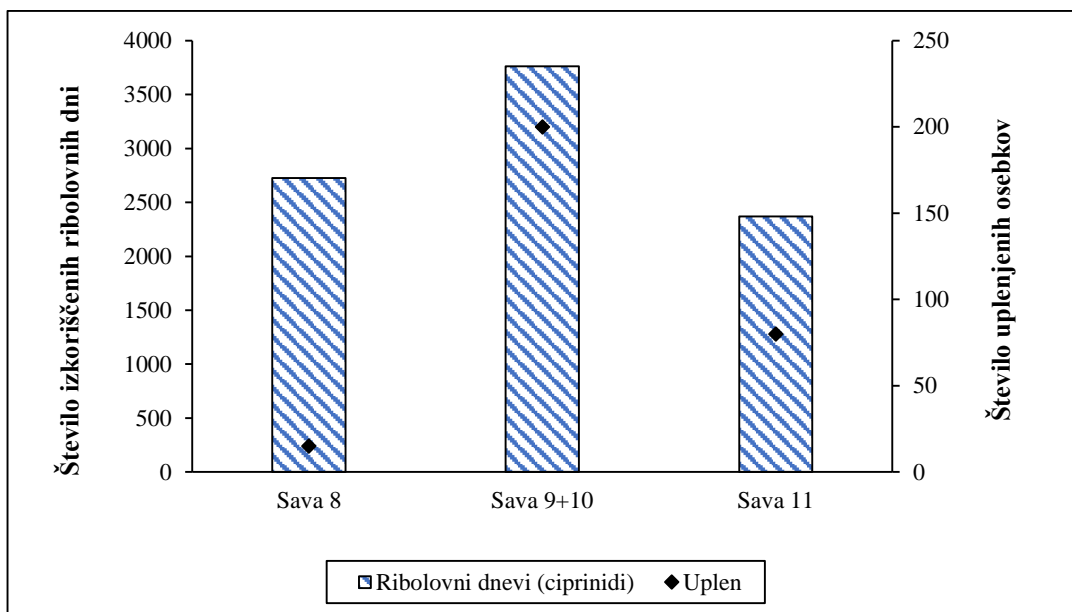
V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana v obeh obdobjih, v zadnjem obdobju je bil napor (število izkoriščenih ribolovnih dni) ter posledično uplen manjši kot v predhodnem obdobju (Slika 39).

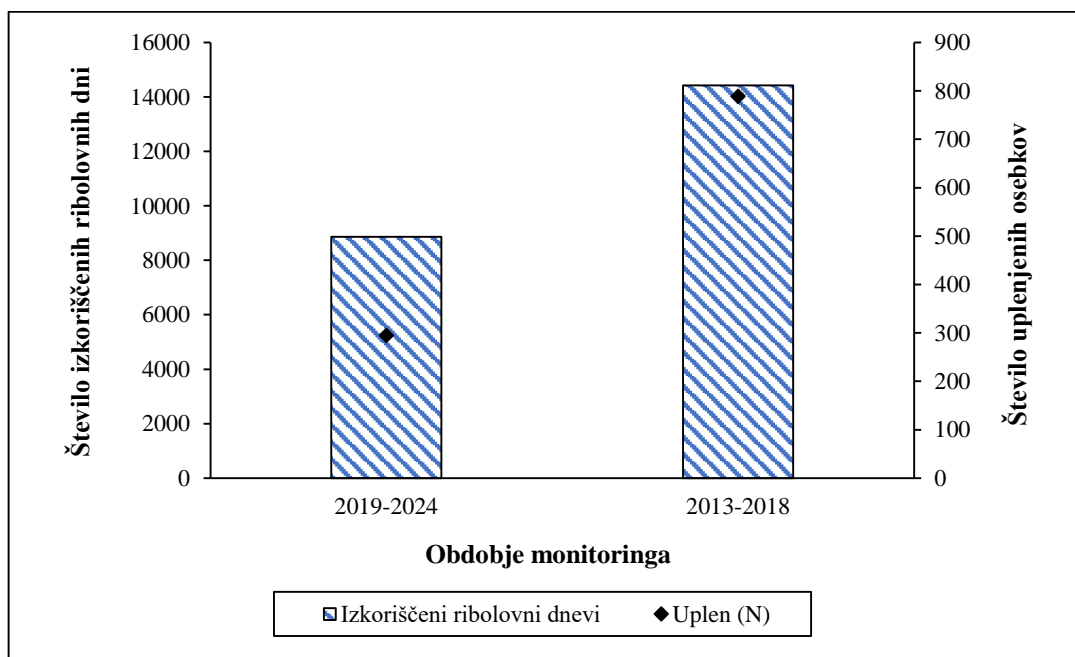
Slika 36: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=14) in 2013 – 2018 (N=19).

Slika 37: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Sava Medvode - Kresnice, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=14) in 2013 – 2018 (N=19).

Slika 38: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Save, znotraj Natura 2000 območja Sava Medvode - Kresnice, med leti 2019 in 2024.

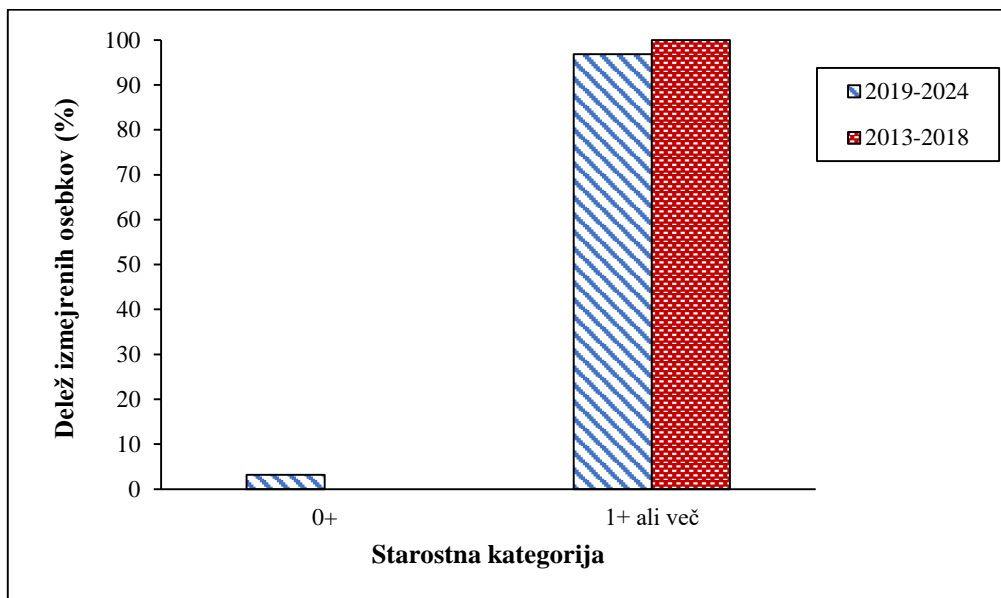

Slika 39: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Save, v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Znotraj Natura 2000 območja Sava Medvode - Kresnice smo med leti 2019 in 2024 zabeležili prisotnost osebkov obeh starostnih kategorij (Slika 40).

Slika 40: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Sava Medvode - Kresnice, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebke mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebke, starejše od enega leta.

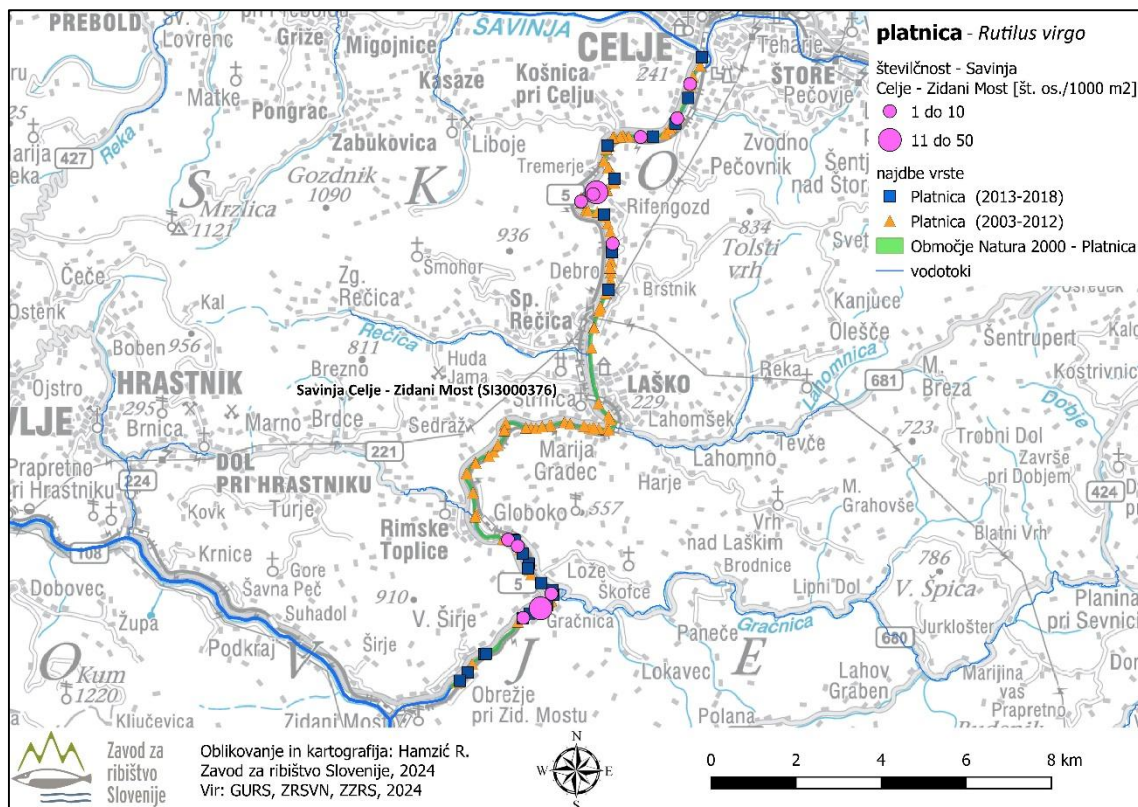
V Natura 2000 območju Sava Medvode- Kresnice se razširjenost vrste znotraj območja med obdobjema ni spremenila. Znotraj območja smo potrdili osebke najmlajše starostne kategorije, številčnost populacije in uplen pa sta bila nižja, kar kaže slabše stanje populacije, v primerjavi s predhodnim obdobjem. Ali gre za prehodno nižjo številčnost, ki se lahko pojavlja kot posledica metodoloških omejitev, medletnih nihanj populacije ali gre za slabšanje stanja, bodo pokazala vzorčenja v naslednjem krogu monitoringa.

5.1.10 Natura 2000 območje Savinja Celje – Zidani most (SI3000376)

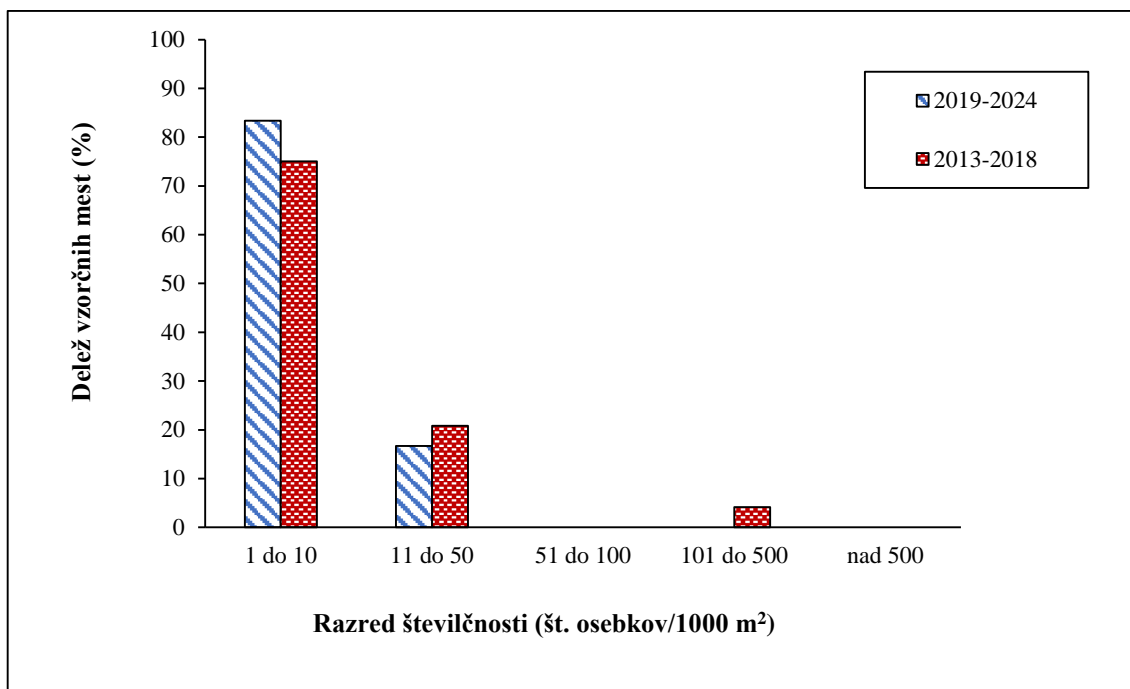
Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most je platnica razširjena po celotnem toku Savinje, ki je del tega območja, kar so ponovno potrdile tudi najdbe vrste v tem obdobju monitoringa (Slika 41).

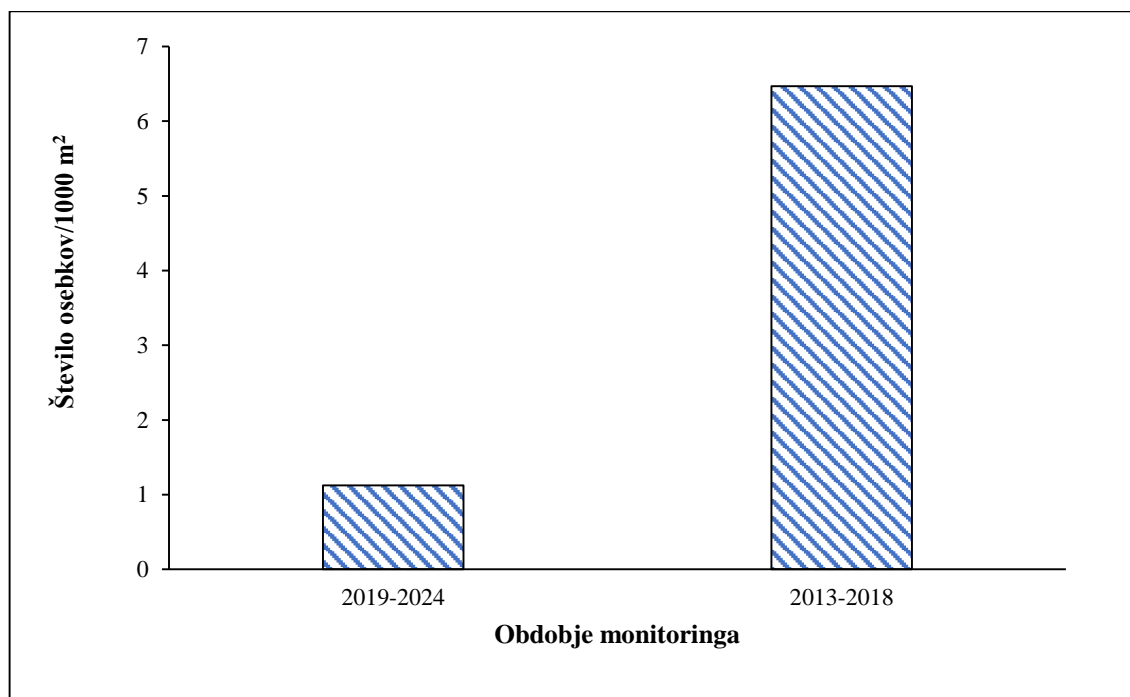

Slika 41: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

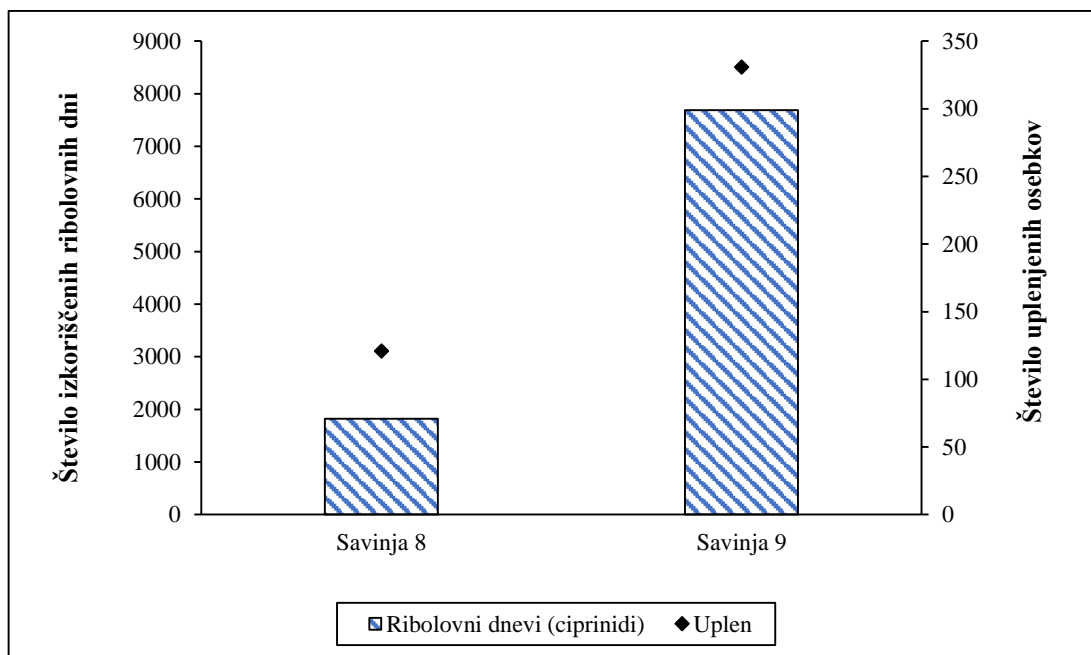
Skupna številčnost populacije znotraj območja je bila nižja kot v predhodnem obdobju (Slika 42, Slika 43). V uplenu ribičev je bila vrsta zastopana v obeh obdobjih, v zadnjem obdobju sta bila napor (število izkoriščenih ribolovnih dni) in uplen manjši kot v predhodnem obdobju (Slika 45).

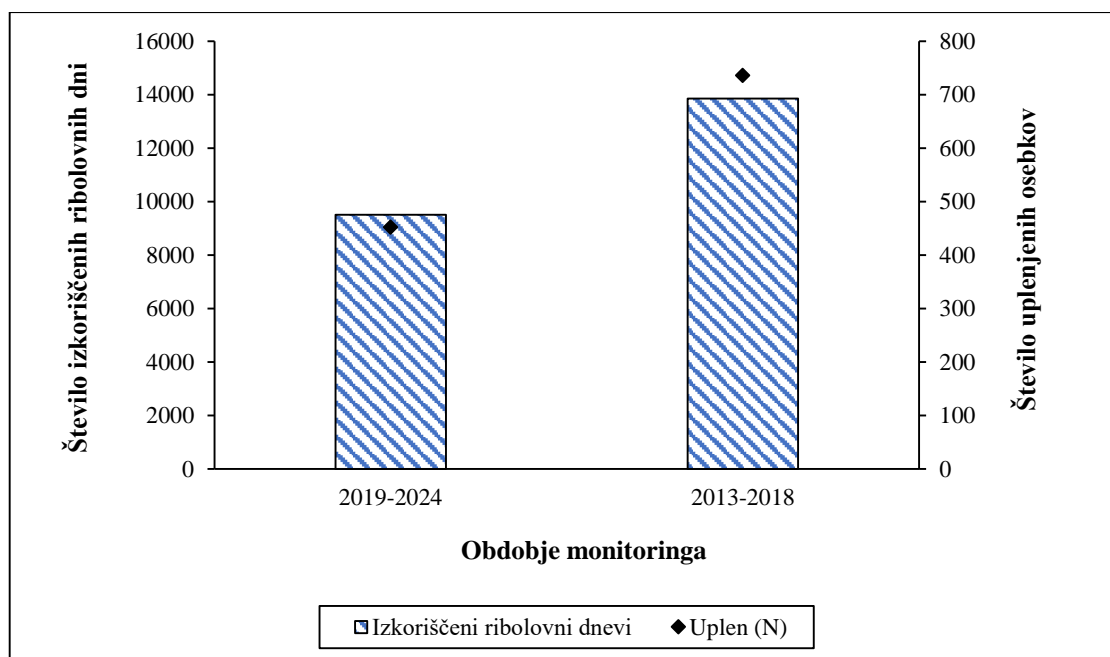
Slika 42: Razredi številčnosti platnice (št.oebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=12) in 2013 – 2018 (N=24).

Slika 43: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Savinja Celje – Zidani most, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=12) in 2013 – 2018 (N=24).

Slika 44: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Savinje, znotraj Natura 2000 območja Savinja Celje – Zidani most, med leti 2019 in 2024.

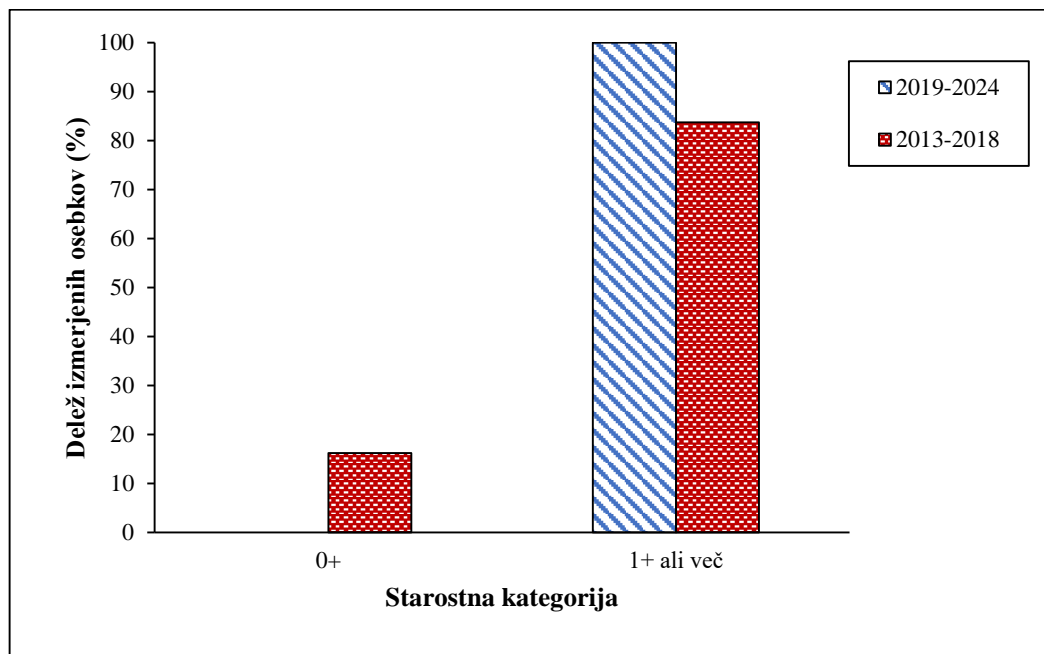

Slika 45: Uplen platnice in število izkoriščenih ribolovnih dni za ciprinidne vrste rib v ribolovnih revirjih Savinje, v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, v dveh obdobjih monitoringa.

Velikostna strukturiranost populacije

Znotraj Natura 2000 območja Savinja Celje – Zidani most med leti 2019 in 2024 nismo potrdili osebkov najmlajše starostne kategorije (Slika 46).

Slika 46: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most, po kategorijah starosti. Oznaka 0⁺ predstavlja osebkve mlajše od enega leta, oznaka > 1⁺ pa osebkve, starejše od enega leta.

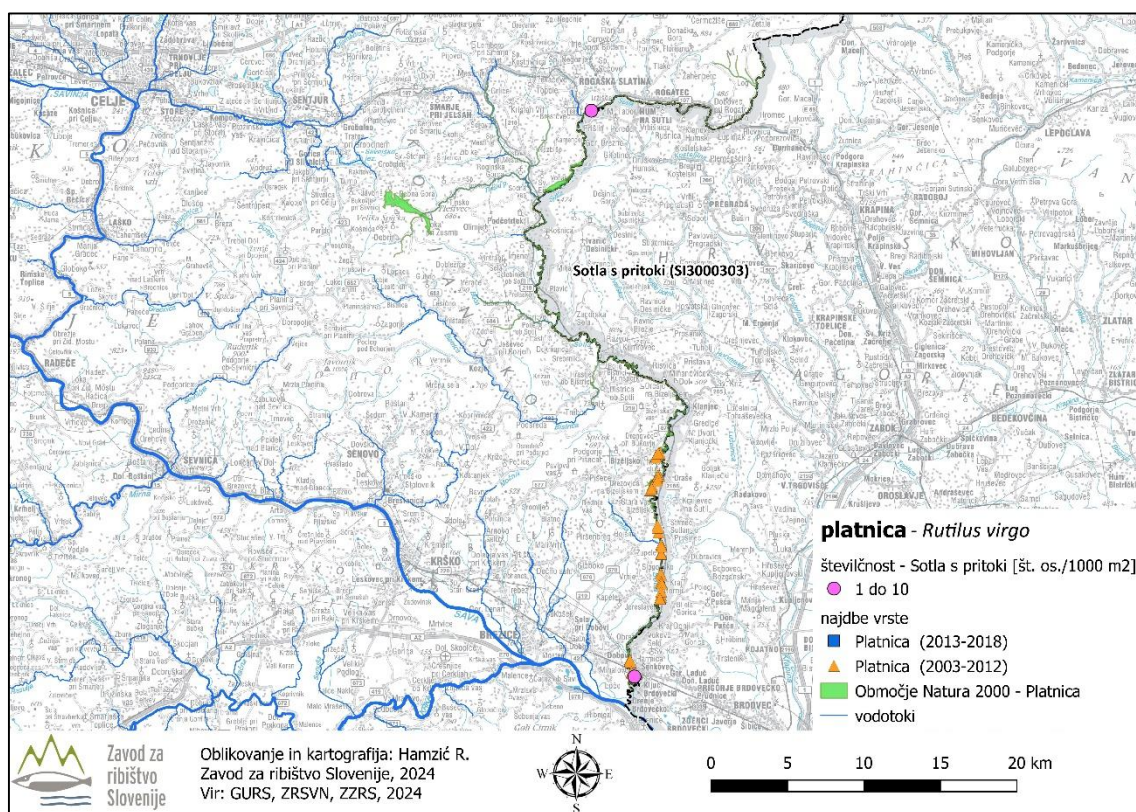
V Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most se razširjenost vrste znotraj območja med obdobjema ni spremenila, nižja sta bila tako številčnost kot uplen vrste. Znotraj območja nismo potrdili osebkov najmanjše starostne kategorije, kar kaže na slabše stanje vrste, v primerjavi s predhodnim obdobjem.

5.1.11 Natura 2000 območje Sotla s pritoki (SI3000303)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Sotla s pritoki vzorčenj v zadnjih treh letih nismo mogli izvajati zaradi postavljene žičnate ograje ob Sotli in posledično onemogočenega dostopa do vode. Podatki izpred leta 2012 kažejo najdbe vrste v izlivnem delu, spodnjem in zgornjem toku Sotle (Slika 47). Analiza podatkov ribiškega upravljanja v ribiških revirjih znotraj Natura 2000 območja je pokazala, da je bila platnica v uplenu ribičev znotraj območja prisotna v Sotli, kot tudi v njenih večjih pritokih, v spodnjem delu Mestinjščice in v Bistrici. Uplen je znotraj območja znašal med 160 in 100 osebkov v petih letih (RIBKAT, 2024).

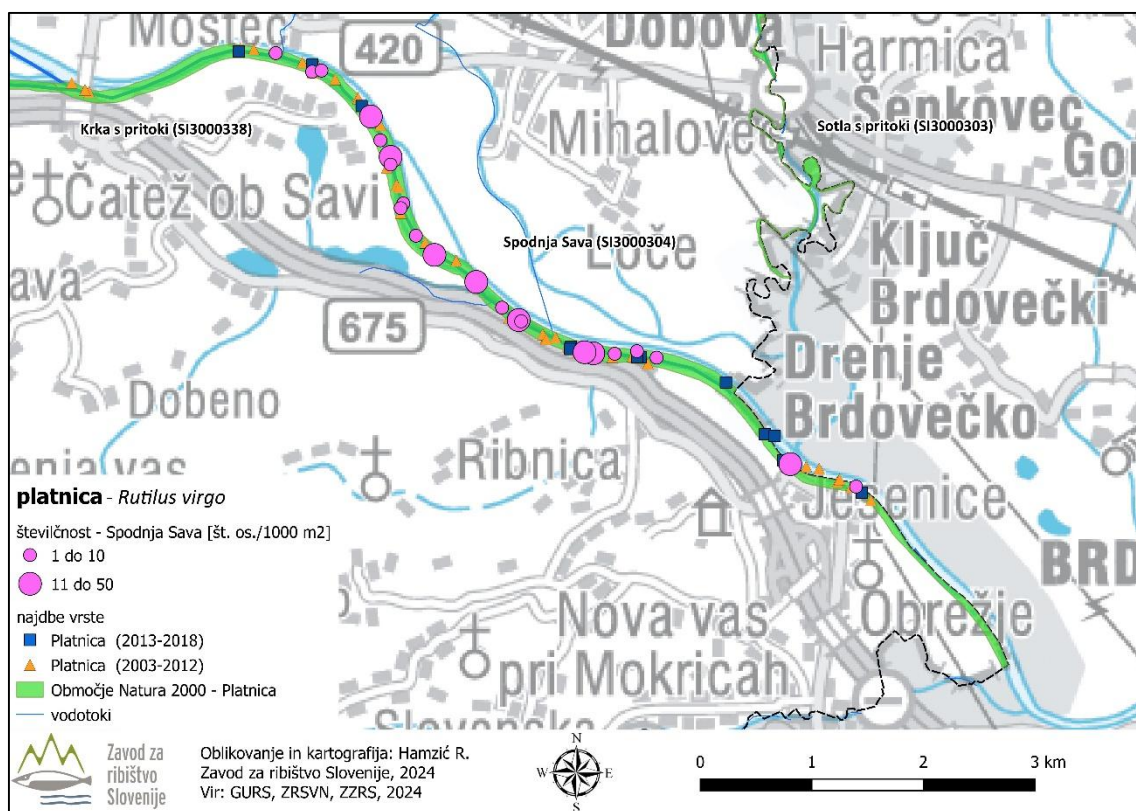

Slika 47: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Savinja Celje – Zidani most (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

5.1.12 Natura 2000 območje Spodnja Sava (SI3000304)

Razširjenost in številčnost

V Natura 2000 območju Spodnja Sava razširjenost platnice zajema odsek Save med sotočjem s Krko do državne meje s Hrvaško. Enako kot v predhodnem obdobju smo tudi v obdobju 2019-2024 najdišča vrste zabeležili po celotnem območju, oziroma na odseku med krajema Mostec in Obrežje (Slika 48).

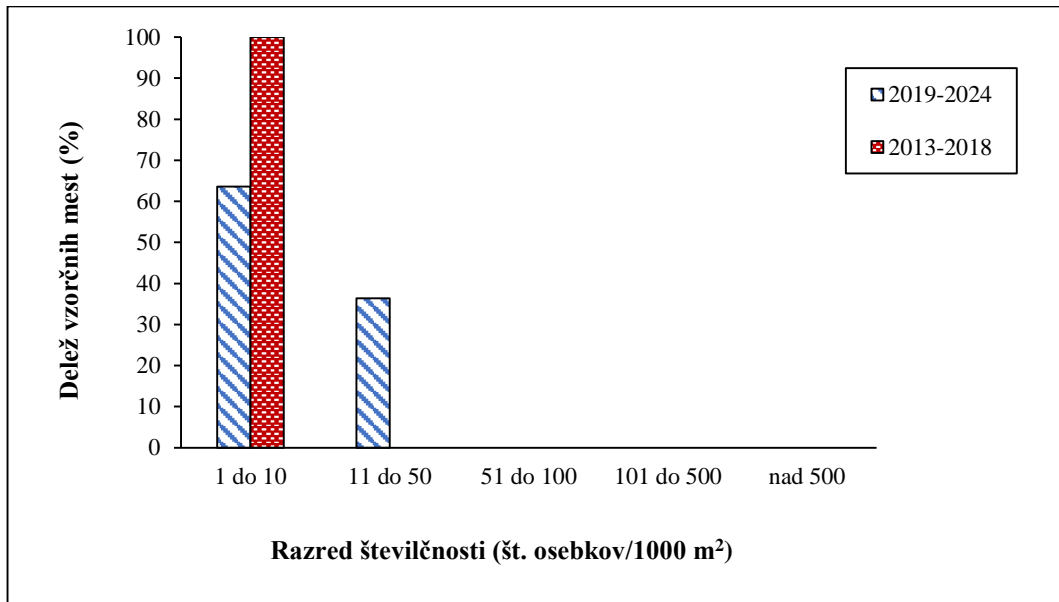

Slika 48: Razširjenost in številčnost platnice v Natura 2000 območju Spodnja Sava (zeleno). Z rožnatimi krogi so označena najdišča v tem krogu monitoringa (2019 - 2024); velikost kroga označuje posamezen razred številčnosti vrste. Z modrimi kvadrati so označena najdišča v prejšnjem krogu monitoringa (2013-2018). Z oranžnimi trikotniki so označena najdišča vrste pred letom 2013.

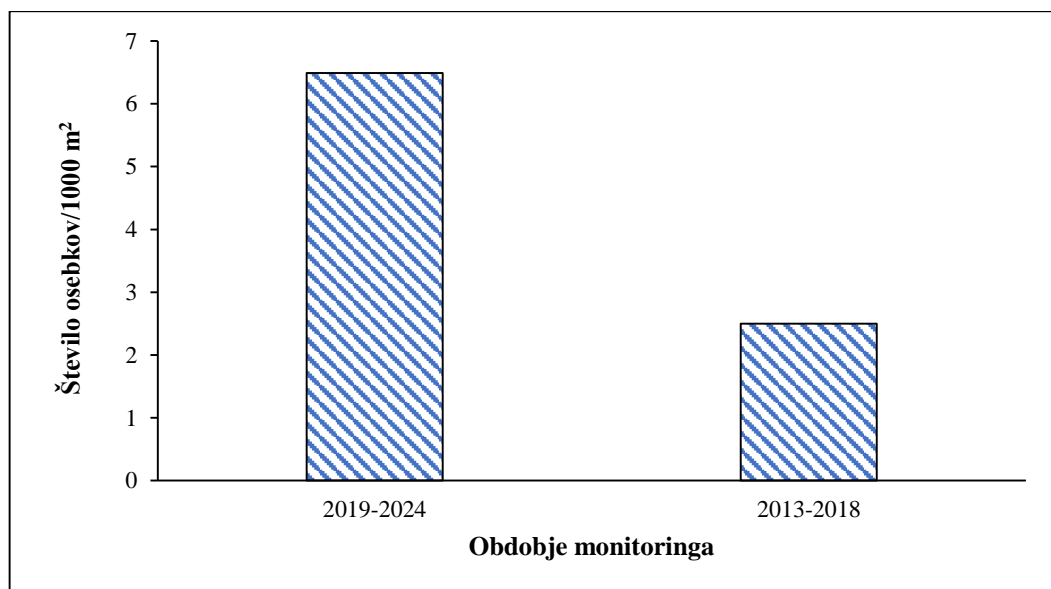
Ocene številčnosti vrste znotraj območja so nizke, enako kot v predhodnem obdobju, največkrat do 10 osebkov/1000 m² (Slika 49), srednja vrednost skupne številčnosti vrste znotraj območja pa je v primerjavi s predhodnim obdobjem večja (Slika 50). Analiza uplena vrste je bila možna le za leti 2022 in 2023, saj je bila leta 2022 novelirana geografska razdelitev revirjev na spodnji Savi. Po novem tako revir Sava 21 zajema Savo v območju Natura 2000 spodnja Sava, kar tudi omogoča analizo uplena ločeno za ta del

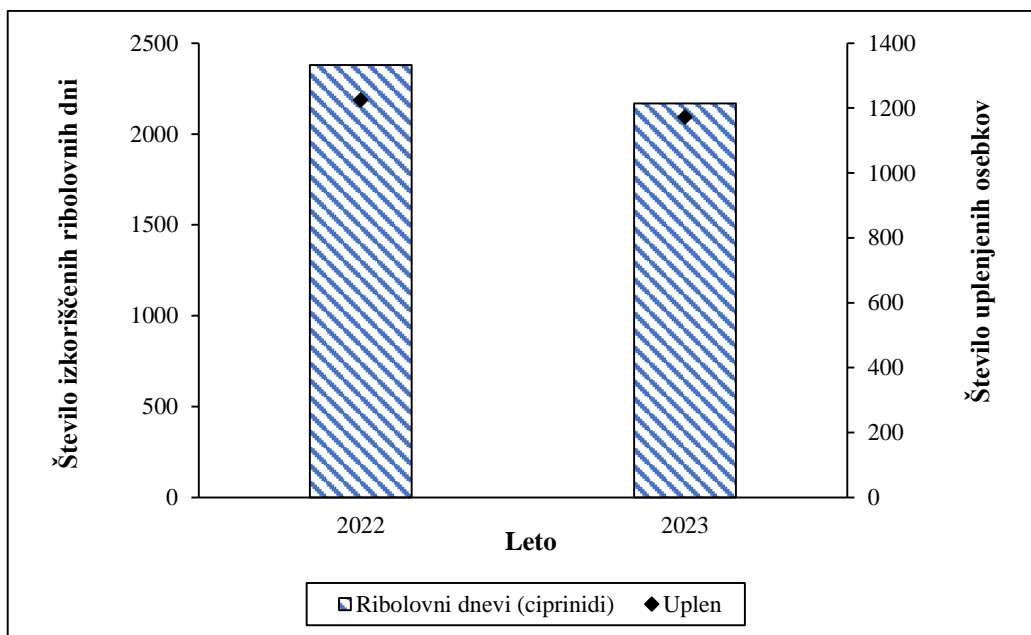
Save. Na tem delu Save je bila v navedenih dveh letih platnica prisotna v uplenu ribičev. V obeh obdobjih je bilo pri podobnem ribolovnem naporu uplejenih nekaj čez 2000 osebkov platnice (Slika 51).

Slika 49: Razredi številčnosti platnice (št.osebkov/1000 m²) v Natura 2000 območju Spodnja Sava, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=22) in 2013 – 2018 (N=7).

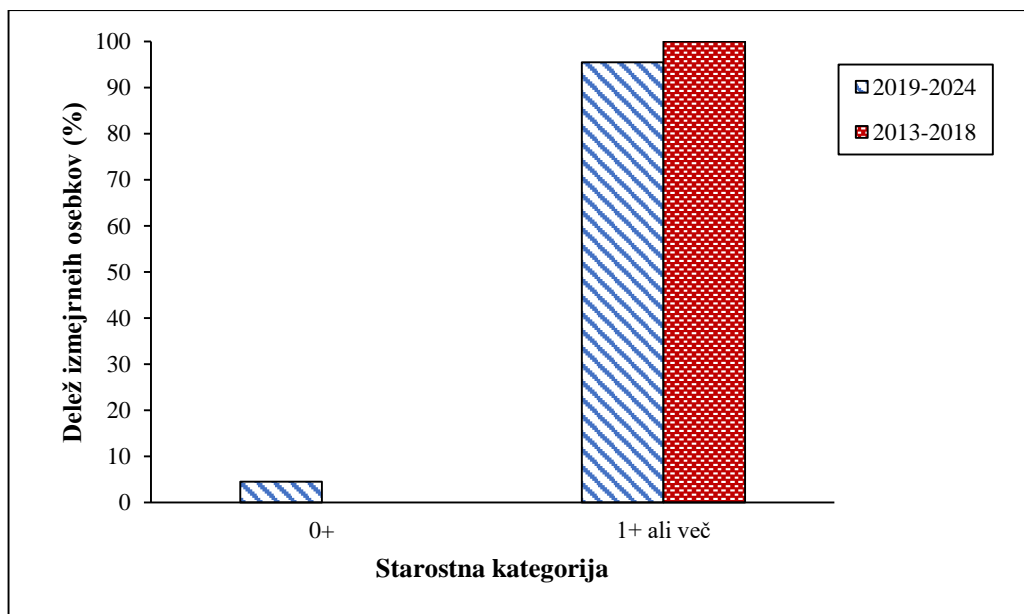
Slika 50: Primerjava srednjih vrednosti številčnosti (median) platnice znotraj Natura 2000 območja Spodnja Sava, v obdobju monitoringa 2019-2024 (N=22) in 2013 – 2018 (N=7).

Slika 51: Uplen platnice v ribolovnem revirju Sava 21, znotraj Natura 2000 območja spodnja Sava.

Velikostna strukturiranost populacije

V Natura 2000 območju spodnja Sava smo v tem obdobjem monitoringu zabeležili tudi prisotnost osebkov, mlajših od enega leta (0^+) (Slika 52).

Slika 52: Delež izmerjenih osebkov platnice v Natura 2000 območju Spodnja Sava, po kategorijah starosti. Oznaka 0^+ predstavlja osebkke mlajše od enega leta, oznaka $> 1^+$ pa osebkke, starejše od enega leta.

V Natura 2000 območju Spodnja Sava se razširjenost vrste ni spremenila. Številčnost populacije je bila višja kot v predhodnem obdobju, prav tako smo znotraj območja evidentirali osebke najmlajše starostne kategorije. Stanje vrste se v primerjavi s predhodnim obdobjem ni bistveno spremenilo.

5.2 Grožnje in pritiski

Platnica je reofilna vrsta, ki poseljuje velike in srednje velike reke. V času drsti poseljuje tudi manjše vodotoke s potopljenim vodnim rastlinjem in/ali prodnatim dnom (Povž in Sket, 1990; Kottelat in Freyhof, 2007), pri čemer ji takrat ustrezajo večje hitrosti vodnega toka (Kottelat in Freyhof, 2007).

Glavni vzroki ogroženosti platnice v Sloveniji predstavljajo zaježitve rek, regulacije vodotokov ter odvzemanje gramoznih in prodnih usedlin. Pregrajevanje in zaježevanje vodotokov brez ustreznih prehodov neposredno prekinjajo selitvene poti platnic na drst. Po drugi strani take strukture spremenijo hidrologijo vodotoka, vodni tok se običajno močno zmanjša, globina vode se poveča, prihaja do usedanja drobnih usedlin na dno vodotoka. Spremeni se habitat, ki postane manj ustrezen ali neustrezen za bivanje platnice, spremeni se struktura običajnih živalskih in rastlinskih združb, spremenijo se prehranjevalne verige. Vse te spremembe se seveda odrazijo v pojavljanju, številčnosti in strukturi populacije platnice na neki lokaciji oziroma vodotoku. Črpanje gramoza iz strug rek neposredno vpliva na število in površino ustreznih drstišč, saj jih s to dejavnostjo neposredno uničujemo (Podgornik, 2008).

Poleg navedenih glavnih dejavnikov ogrožanja pa vrsto na območju njene razširjenosti ogrožajo tudi:

- Odstranjevanje obrežne in vodne vegetacije;
- Odvzemi vode;
- Onesnaževanje voda;

Vodotoki Natura 2000 območij, kjer je platnica kvalifikacijska vrsta so vsako letno predmet posegov v vodni prostor (vzdrževalna dela, regulacije in drugi dogodki; letna poročila izvajalcev ribiškega upravljanja 2019 – 2024, Ribkat, ZZRS). V okviru teh dejavnosti se izvaja vse zgoraj navedene posege, ki neposredno uničujejo habitat vrste ali pa močno poslabšujejo njegovo kvaliteto.

Predvsem so problematični posegi, za katere izvajalci ne potrebujejo soglasja oziroma mnenja in smernic ZZRS in ZRSVN. V teh primerih posegi niso prilagojeni varstvu in ohranjanju habitatov rib in piškurjev, imajo pa lahko velike negativne vplive in nepovratne posledice. Pri načrtovanju in izvajanju posegov v vodni prostor habitata platnice bi bilo za **vsa dela v vodnem prostoru** potrebno usklajeno delovanje strokovnih inštitucij (ZZRS, ZRSVN) z izvajalci posegov, da se prepreči uničevanje habitata vrste oz. negativne posledice nanj.

6 ZAKLJUČKI

Platnica je v Sloveniji kvalifikacijska vrsta enajstih Natura 2000 območij: Krka s pritoki (SI 3000338), Sotla s pritoki (SI 3000303), Lahinja (SI 3000075), Kolpa (SI 3000175), Ljubljansko Barje (SI 3000271), Ljubljanska – Gradaščica – Mali Graben (SI 3000291), Sava Medvode – Kresnice (SI 3000262), Dravinja s pritoki (SI 3000306), Savinja Celje – Zidani most (SI 3000376), Mirna (SI 3000059) in spodnja Sava (SI 3000304). V okviru tega monitoringa smo vrsto potrdili v osmih Natura 2000 območjih. Enako kot v predhodnem obdobju vrste nismo potrdili v Natura 2000 območju Dravinja s pritoki. Rezultati natančnejše raziskave stanja vrste znotraj območja, ki je bila izvedena v časovnem okvirju tega monitoringa so pokazali, da je vrsta v tem območju najverjetneje izginila. Prav tako prisotnosti platnice v tem obdobju monitoringa nismo ponovno potrdili v Natura 2000 območju Mirna ter v Natura 2000 območju Ljubljansko barje.

V primerjavi s predhodnim obdobjem monitoringa je bila v večini Natura 2000 območij, kjer je vrsta kvalifikacijska, ocenjena številčnost vrste nižja kot v predhodnem obdobju, z izjemo Natura 2000 območij Lahinja in Spodnja Sava, kjer je bila ugotovljena številčnost vrste višja od vrednosti, ugotovljenih v predhodnem obdobju.

V uplenu ribičev se je vrsta v obdobju 2019 – 2024 pojavljala v vseh Natura 2000 območjih, kjer je kvalifikacijska. Izjema je le območje Dravinja s pritoki, kjer se platnica v uplenu ribičev po letu 2008 ne pojavlja več.

Prisotnost osebkov starostne kategorije 0⁺ smo ponovno potrdili v vseh Natura 2000 območjih, kjer smo jih evidentirali tudi v predhodnem obdobju, z izjemo območja Savinja Celje – Zidani most, kjer osebkov kategorije 0⁺ v tem obdobju nismo zaznali.

Stabilen populacijski trend je bil ugotovljen v Natura 2000 območju Lahinja in spodnja Sava ter z veliko verjetnostjo v Natura 2000 območjih Kolpa in Krka s pritoki. V preostalih območjih trenda nismo mogli zanesljivo oceniti, z izjemo Dravinje s pritoki, kjer smo vrsto ocenili kot izginulo.

Vrsto ogroža uničevanje habitata, predvsem so problematični posegi v vodotok, ki spreminjajo naravno hidromorfologijo voda, neprehodne pregrade in odvzemanje drobnozrnatih usedlin, ki jih vrsta potrebuje za drst. Z ukrepi je treba ohranjati naravno hidromorfologijo vodotokov znotraj območja razširjenosti vrste, prehodnost vodotokov, ustrežno kvaliteto vode in drstni habitat.

7 LITERATURA

Bertok M., Budihna N., Povž., 2003. Strokovne osnove za vzpostavljanje omrežja Natura 2000. Ribe (Pisces), piškurji (Cyclostomata), raki deseteronožci (Decapoda). Končno poročilo. ZZRS, Ljubljana, 370 str.

Direktiva Sveta Evrope 92/43/EGS o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (Direktiva o habitatih) Uradni list Evropske unije L št. 206/1992.

Jenič A., Čarf M., Leskošek T., Hamzić R. 2020. Stanje platnice (*Rutilus virgo*) na Natura 2000 območju Dravinja s pritoki. Poročilo o evidentiranju izhodiščnega stanja izbranih vrst in habitatnih tipov na IP območjih. Ljubljana – Šmartno.

Kottelat M. in Freyhof J., 2007. Handbook of European Freshwater Fishes. Kottelat, Cornol, Switzerland and freyhof, berlin, Germany.

Krpo – Četković J., Hegediš A., Lenhardt M. 2010. Diet and growth of asp, *Aspius aspius* (Linnaeus, 1758), in the Danube River near the confluence with the Sava River (Serbia). Journal of Applied Ichthyology, 26, 513 – 521.

Metodologija vrednotenja ekološkega stanja vodotokov na podlagi rib. 2020. RS, Ministrstvo za okolje in prostor, Ljubljana.

Mrakovčić M, Brigić A., Buj I., Čaleta M., Mustafić P., Zanella D., 2006. Crvena knjiga slatkovodnih riba Hrvatske. Ministarstvo kulture, Državni zavod za zaščito prirode, Republika Hrvatska, Zagreb.

Program upravljanja z Natura 2000 območji za obdobje 2015 – 2020. <http://www.natura2000.si/natura-2000/life-upravljanje/program-upravljanja/>

Podgornik S., 2008. Monitoring populacij izbranih ciljnih vrst rib in piškurjev. Poročilo. ZZRS, Ljubljana – Šmartno.

Povž M. in Sket B., 1990. Naše sladkovodne ribe. Založba Mladinska knjiga. Ljubljana.

Semrajc B., Podgornik S., Hamzić R. 2018. Monitoring izbranih populacij ciljnih vrst rib. Platnica (*Rutilus virgo*). Poročilo. ZZRS, Ljubljana – Šmartno.

ZZRS, 2024. BIOS - Biološka zbirka podatkov Zavoda za ribištvo Slovenije. Zavod za ribištvo Slovenije, urednik Marčeta B., podatki zajeti v oktobru in novembru 2024.